Ateitis

BALANDIS 1979-4

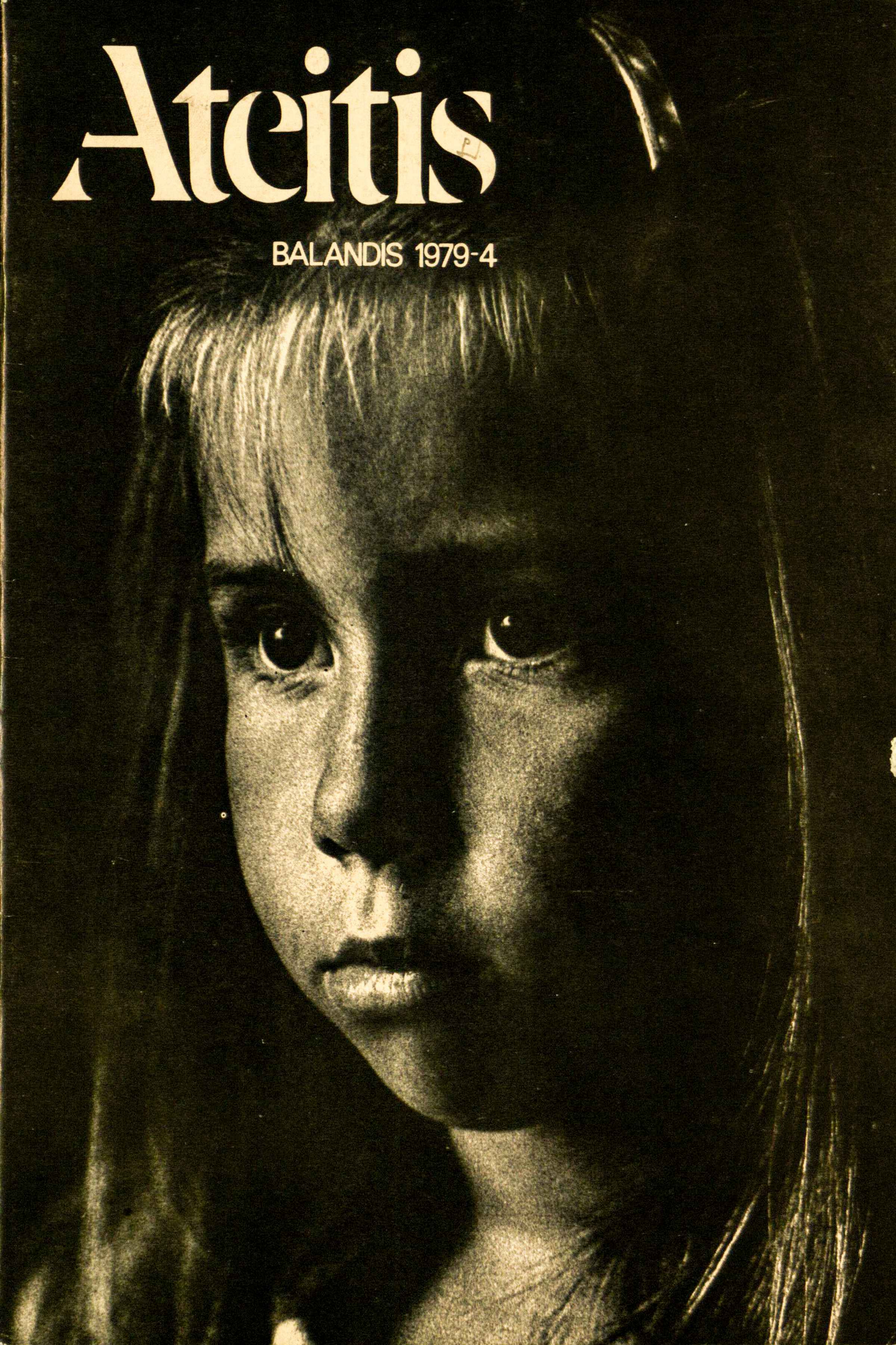

Ateitis

1979 BALANDIS/APRIL VOL. LXIX NO. 4

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

Prisikėlimas (eil.) — A. Jasmantas 105
ANTAI... — K. Trimakas 106
Dr. Zigmas Kungys 109
Šių laikų krikščioniškieji sąjūdžiai — I. Krikščionių vienijimosi sąjūdis — K. Trimakas 110
Orakulo pokštas — J. Gliauda 116
Eilėraščiai — T. Pautieniūtė 118
Lietuvių dailininkų darbai — D. Žilevičienė 122
Sulaužyti tiltai — Pr. Razminas 124
ATVIRAI: Mintys Vasario Šešioliktajai — V. Laniauskas 129
Ar viskas, ką mes darome, yra tikslinga? — P. R. Klimas 130
ATŽALOS: Karalaitė (eil.) — Rūta 134
Eilėraštis — D. Mališka 134
Nuotykiai važiuojant į Dainavą — D. Skukauskaitė 135
KNYGOS: Mirgos Girniuvienės „Senojo Bokšto Paslaptis“ — G. Liulevičius 136
VEIKLA 138
LAIŠKAI 140

Šį numerį redagavo ir išdėstė A. Liulevičius. Nuotraukos: J. Boguta (118), Alg. Grigaitis (viršelis, 110, 112, 113, 114, 115), V. Kuprytė (130, 131, 135, 137), T. Pautieniūtė-Bogutienė (105, 121), Vyt. Maželis (109), K. Trimakas (122, 123, 125, 129). Iliustracijos: D. Stončiūtės-Kuolienės piešinys (117), A. Skirutytės grafika (122), S. Krasausko lino raižinys (123), D. Tarabildienės grafika (124, 127), J.-D. Plikionytės-Bružienės litografija (125) ir raižinys (26), R. Tarabildos raižinys (128), I. Užkurnio drožinys (129), R. Valiulytės piešiniai (133, 134), M. Girniuvienės piešinys — „Senojo bokšto paslaptis“ iliustracija (136).
Viršelio antraštė ir vinjetės dail. Vilijos Eivaitės.

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.
Redaktoriai: Saulius Kuprys, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Linas Sidrys ir Aldona Zailskaitė.
Redakcijos nariai: Jonas Kuprys (fotografija), Roma Olšauskaitė ir Rima Sidrienė.
Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second Class postage paid at Chicago, Illinois.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

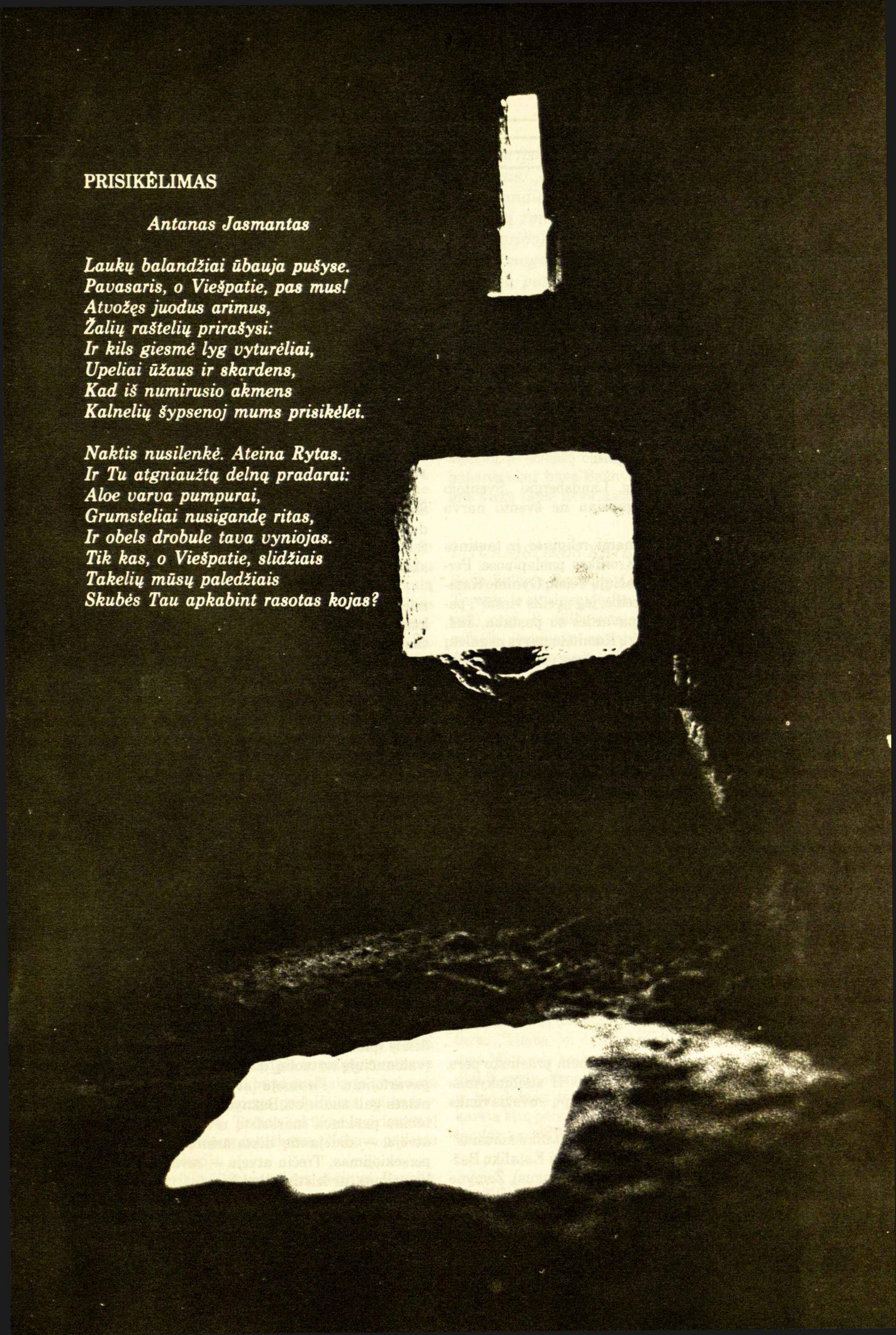

PRISIKĖLIMAS

Antanas Jasmantas

Laukų balandžiai ūbauja pušyse.
Pavasaris, o Viešpatie, pas mus!
Atvožęs juodus arimus,
Žalių raštelių pirašysi:
Ir kils giesmė lyg vyturėliai,
Upeliai ūžaus ir skardens,
Kad iš numirusio akmens
Kalnelių šypsenoj mums prisikėlei.

Naktis nusilenkė. Ateina Rytas.
Ir Tu atgniaužtą delną pradarai:
Aloe varva pumpurai,
Grumsteliai nusigandę ritas,
Ir obels drobule tava vyniojas.
Tik kas, o Viešpatie, slidžiais
Takelių mūsų paledžiais
Skubės Tau apkabint rasotas kojas?

Antai...

DRĄSA: Tikinčiųjų teisėms ginti

Drąsa egzistuoja ne tik Alg. Landsbergio „Šventojo narvo“ scenoje. Jos dar gausiau ne švento narvo tikrovėj.

Ne tik slaptai spausdinami religinės ir tautinės priespaudos faktai LRKB Kronikos puslapiuose. Pernai, metų gale, įsisteigė Tikinčiųjų Teisių Gynimo Katalikų Komitetas, kuris pasiskelbė, jog „veiks viešai“, paduodamas penkių kunigų pavardes su pastaba, kad, „jeigu bet kuris TTG Katalikų Komiteto narys negalėtų eiti savo pareigų, tuojau jo vietą užima vienas iš anksto pramatytų kandidatų“... Taigi, komiteto neįmanoma likviduoti.

Nors Komitetas pirmiausia „sieks katalikams lygių teisių su ateistais“, informuos apie jų diskriminaciją, gins jų teises, bet taip pat „stengsis padėti ir kitiems tikintiesiems, kurie į jį kreipsis“.

Komitetas mato, kad, „įgyvendinus teisinę ir praktinę tikinčiųjų ir ateistų lygybę, daug laimės ir Tarybų Sąjungos autoritetas krikščioniškuose Vakaruose“.

Jaudinantį raštą Komitetas pasiuntė ir naujam popiežiui Jonui Pauliui II: „Šventas Tėve! Ilgą laiką, net ir tada, kai mūsų tikinčiųjų vargai garsiai šaukėsi pagalbos, kai buvome persekiojami ir kovojome, mes buvome laikomi ‘tylos Bažnyčia’. Labai nudžiugome, išgirdę iš Jūsų Šventenybės lūpų, kad nuo dabar ‘tylos Bažnyčios’ nebėra, nes ji kalbės Popiežiaus lūpomis“.

LOTYNŲ AMERIKA: Kryžkelėj

Neseniai pro mūsų akis paskubom praslinko pora labai svarbių įvykių: Jono Pauliaus II atsilankymas Meksikoj ir Lotynų Amerikos vyskupų suvažiavimas Puebloj.

Lotynų Amerika — pasaulio „katalikiškiausias“ žemynas (jei „katalikais“ galima vadinti Katalikų Bažnyčioj pakrikštytus, bet menkai sąmoningus). Žemyne beveik visi pakrikštyti katalikais — 300 milijonų sudaro 42% visų pasaulio katalikų. Betgi kontinento žemė, turtai ir valdžia — nedaugelio save irgi dažnai katalikais laikančių asmenų rankose. Iš 17 valstybių 14 yra valdomos diktatūrinių ar vienpartinių valdžių.

Šiems faktams Bažnyčia tik neseniai ėmė pabusti. Šimtmečiais, palaikoma turtingųjų, užsiėmė tik pamaldumu, „nesikišo“ į politiką nei į socialinius reikalus. Stokodama kunigų, masė, nutolusi nuo bažnyčių, skendo prietaruose.

Tik neturtingiesiems, neretai marksistų skatinamiems, ėmus kilti prieš turtinguosius ir valdančius, kai kurie katalikai dvasininkai taip pat ėmė užstoti skurstančius. Dalis jų, susidūrę su kietu valdančiųjų pasipriešinimu, ėmė jausti, kad tik revoliucija ir marksistinė taktika sugebės pakeisti socialinį kraštо veidą. Išsivystė *išlaisvinimo* teologija, besiremianti dabarties situacija politikoj ir prileidžianti marksistinės revoliucijos taktiką (be ateizmo).

Paulius VI buvo pateisinęs revoliuciją kraštutiniais atvejais. Stipriai už ekonomines ir socialines reformas pasisakė Pietų Amerikos vyskupų suvažiavimas 1968 m. Medelline, Kolumbijoj. Reformų siekiantieji paspartino veiklą. Diktatūrinių kraštų valdžios ėmėsi drastiškų priemonių: jų kieta letena palietė bent 1000 kunigų ir vyskupų: vieni buvo tardomi, kiti suimti, kai kurie kankinti ar net nužudyti. Suimtas buvo ir pats Lotynų Amerikos vyskupų konferencijos prezidentas brazilų kardinolas Lorscheider. Nikaraguos ir SanSalvadoro arkivyskupai buvo grasinami nužudymu.

Lotynų Amerika stovi kryžkelėj: reformos ar revoliucijos. Kryžkelėj stovi ir Bažnyčia: nesikišti į politiką ar eiti su nuskriaustaisiais; ir, jei eiti, — kaip: lėtais žodžiais (pamokslavimu ir auklėjimu), griežtais žodžiais (valdančiųjų turtuolių, diktatūrų pasmerkimu), ar jėgos pavartojimu. Pirmuoju atveju — kelias tolimas, o masės gali suabejoti Bažnyčios rimtu užstojimu ir vis labiau pasiduoti marksistų revoliucinei įtakai. Antru atveju — didėjantis diktatūrinių valdžių Bažnyčios persekiojimas. Trečiu atveju — revoliucijos moralumo klausimas, ar leistina lieti kraują.

Daug laiko nebelikę. Bažnyčia turi duoti atsakymą. Tam susirinko Pietų Amerikos vyskupai į Pueblą, Meksikoj.

Kiekviename amžiuje (įskaitant ir mūsų) Jėzus Kristus sutinka žmogų tais pačiais žodžiais: „Jūs pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus" (Jn 8, 32)... Ir šiandien, net po dviejų tūkstančių metų, mes matome Kristų atnešantį žmogui laisvę pagrįstą tiesą. Jis išlaisvina žmogų nuo to, kas apriboja, sumažina ar tiesiog nulaužia laisvę prie pat jos šaknies — žmogaus dvasioje, jo širdyje ir jo sąžinėje. Koks nuostabus šio viso patvirtinimas yra duotas (ir dar tebeduodamas) tų, kurie Kristuje pasiekė tikrąją laisvę ir ją parodė net išorinės priespaudos sąlygose!

Jonas Paulius II, Redemptor Hominis *enciklika*

POPIEŽIUS: „Bebalsių balsas"

Atvyko ir Jonas Paulius II. Naujai išrinktas popiežius, neseniai iš Lenkijos komunistų valdomos Lenkijos.

„Popiežius nori būti bebalsių balsu", — pasakė jis keturiasdešimttūkstantinei Meksikos kaimiečių indėnų miniai Oaxacoj. Jis patvirtino jų teisę į žemę, reikalą teisingesnio žemės ir turtų padalinimo; jis skatino juos pačius organizuotis: „Krikščioniui neužtenka neteisingumą pasmerkti: jis privalo būti teisingumo liudytoju ir vykdytoju... Privati nuosavybė visada turi socialinę paskolą visų gerovei... Bažnyčios balsas turi būti išgirstas ir šiais laikais, kada, augant nedaugelio turtams, auga masių skurdas".

Jonas Paulius II žmogaus pagarbą bei jo teises rėmė, pagrindė krikščioniška tiesa: žmogus — Dievo paveikslas. Iš to kyla žmogui pagarba, jo teisės ir reikalas jį laisvinti, kur jo teisės pažeistos. Bažnyčia turi tai skelbti, orientuoti individus, visuomenę, viešą opiniją ir žmonių vadovus. Jis nepritarė dvasininkų tiesioginiam įsivėlimui į politiką, nei jėgos vartojimui.

PUEBLA: Ar jos balsas bus išgirstas?

Tiek siekiantieji atviresnio pasipriešinimo diktatūrinėms turtingųjų valdžioms (pvz., viešu pasmerkimu, kaip kad taip jau buvo padarę Nikaraguos vyskupai), tiek į politiką nenorį visai kištis (kaip neturtingųjų savam krašte nei neužstoję Argentinos vyskupai), savaip interpretavo Jono Pauliaus II žodžius. Puebloj vyskupų suvažiavime įtampos ir konfliktų buvo daug. Tai atsispindėjo ir galutiniam suvažiavimo pareiškime. Aiškiai buvo pasisakyta už skurdo panaikinimą, už turtų teisingą padalinimą, už bažnytinių turtų atsižadėjimą. Tačiau taktikos ir priemonių reikalu buvo palikta daug neaiškumų. Nebuvo paliesta nei laisvinimo teologija.

Lotynų Amerikos likimas tebėra nežinioj. Revoliucijos šiame kontinente niekad nebuvo retenybė. Vyskupai Bažnyčios vardu pasisakė nedviprasmiškai už neturtingųjų teises. Neaišku, ar to užteks dvasinių vadovų ir žmonių orientacijai. Tik ateitis parodys, ar pakankamos buvo Bažnyčios pastangos ir kas iš tikro ims viršų tame neva katalikiškame kontinente.

LITUANISTIKOS KATEDRA: „Didi idėja"

Savo kalboje Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Toronte ir straipsnyje *Pasaulio Lietuvyje* (1979, 1 nr., 1 psl.) prof. R. Šilbajoris iškėlė lituanistikos katedros reikalą išeivijoje: egzistuojančių lituanistinių kursų Amerikos universitetuose nepakanka; kūrybingam ir atviram lietuvių kultūros plėtojimui reikalinga lituanistikos katedra Amerikos universitete; joje ir per ją atsivertų vartai jaunimui lituanistiką studijuoti, mokslininkams lituanistiką tyrinėti, mokslo knygas rinkti bei leisti; laikas tam pribrendęs: lietuviai finansiškai pajėgūs tokį institutą išlaikyt, o Amerikos akademiniam pasauly jau yra susidariusi palankesnė atmosfera lituanistikai kaip studijų šakai.

Pagal Šilbajorio išvedžiojimus, turėdami tokį mokslo židinį, „1. efektingai ir pastoviai prisidėtume prie lietuviškos kultūros, lietuviškos sąmonės išlaikymo ir ugdymo svetimoj šaly...; 2; padėtume tvirtus pagrindus lituanistikos profesijai vakarų akademiniam pasauly ir 3) turėtume mokslo ir kultūros švyturį, kurio šviesoje galėtumėm nuosekliai ir teisingai įvertinti šiandien Lietuvoj mokslo žmonių atliekamus darbus ir aiškiai parodyti mokslo vardu skleidžiamą sovietų imperijos melą" (*ten pat,* 3 psl.).

Šilbajoris užbaigia Maironio citata ir savo komentaru: „'Idėjos, jei didžios, nemiršta kaip žmonės'. Tai į mus Maironis kalba čia ir šiandien". Iš tikro, idėja yra didi ir verta dėmesio. Tačiau visos idėjos, netgi didžios ir tuo labiau tos, kurios „nemiršta", dažnai pereina karštą kitų persvarstymo ar net atakavimo ugnį ir neretai dar karštesnį kliūčių nugalėjimo tikrovę...

LITUANISTIKOS KATEDRA: „Gryna retorika"

Karštos atakavimo ugnies jau dabar neišvengia prof. R. Šilbajorio lituanistikos katedros idėja. Dr. J. Balys

Kaip kiekvienai pasaulio tautai, taip ir lietuviams, tai, kas „brangu" ir „sava", iš tiesų yra mišinys arba tiesiog „cheminis junginys", susidedantis iš seniausių tautos istorijos ir proistorės tradicijų, iš svetimųjų įtakų, kurias pilnai asimiliavome ir su pasididžiavimu vadiname savomis, ir iš naujųjų įtakų, moderniam pasauly ypač greit iš visur ateinančių, kurios daugiau ar mažiau sąmoningai įsisavinamos. Jokia gyva tauta kitokia negali ir būti. Tautinio ir religinio savitumo, paveldėtų tradicijų išlaikymas turi būti suprastas ne kaip atsiribojimas ir užsidarymas, bet kaip atviras, įtemptas ir kūrybingas santykiavimas tarp to, kas „sava" ir kas „svetima". Be tokio santykiavimo, be sąmoningo jo supratimo ir apmąstymo, būtume tik muziejinė tauta, tautos iškamša, trūnijanti laiko dulkėse.
Prof. dr. Rimvydas Šilbajoris, Pasaulio Lietuvis, *1979, Nr. 1, 2 psl.*

šią idėją laiko „gryna retorika", „perdėm nerealiu ir slidžiu dalyku": „... visokių institucijų mes jau turime pakankamai... Šilbajoris ignoruoja Lituanistikos Institutą ... Visiškai nėra reikalo tokį institutą būtinai sieti su kokiu Amerikos universitetu... 'Lituanistikos katedra' be studentų yra iliuzija, kuri gali būti labai brangi. Išeivijos reikalui pakanka Pedagoginio lituanistikos instituto, Kento ir Dainavos kursų. Kas norės — galės išmokti. Profesionalų lituanistų gamyba mes ir negalime užsiimti, nes jiems čia nebus kas veikti" (*Dirva,* 1978 rugpj. 31, 7 psl.).

LITUANISTIKOS KATEDRA: Ar įgyvendinama?

Lituanistikos katedros reikšmė išeivijoj, be abejo, būtų didelė. Todėl dera rimtai jos realią įmanomybę apsvarstyti.

Paliekant nuošaly kai kuriuos mažiau rimtus dr. J. Balio argumentus (kaip kolaborantų „raugalo" pakvipimą, liberalų lizdo pavojų), išryškėja bent dvi svarios kliūtys: finansų stoka. Katedros išlaikymo išlaidos, nors didelė našta, būtų įkandamos, matant svarbą ir naudą. Derėtų, šalia Lietuvių Fondo ir tiesioginių aukų, ieškoti ir kitų galimybių, kaip, pvz., Kanados finansais paremtą palankumą etniniams kultūriniams reikalams — tad eventualiai gal tektų rinktis kokį Kanados universitetą).

Didžiausia pramatoma kliūtis — tai studentų stoka. Jei jau vieno semestro lituanistikos kursui kad ir „Amerikos lietuvių sostinėj" Chicagoj vos vos susidaro pakankamas skaičius studentų, o kartais, studentų nei su žvake nesuradus, kursai panaikinami, tai kiek galima tikėtis studentų pilnoms lituanistikoms studijoms? Kas gi imsis pasišvęsti tokioms studijoms, kurių gale laukia toks pat likimas, kokį aprašo dr. J. Balys: „Aistis, Balys, Skardžius ir Trumpa turėjo imtis bibliotekininko darbo, kiti nuėjo į įstaigas ar net į fabrikus" (*Dirva,* 1978 rugpj. 31),

O nuo studentų skaičiaus priklauso daug kas: ir ar universitetas tokią katedrą sudarytų, ir ar visuomenė bestudentei katedrai aukotų. Labai didelis klausimas, ar pavyktų katedrą įsteigti tik kaip tyrinėjimo centrą.

Dera žiūrėti realiai, kaip galime tokią didžią ir svarbią idėją įgyvendinti. Ar galime turėti lituanistikos katedrą, kurią, kiek galima numatyti, telankytų tik labai retas studentas? Pagaliau, ar galime būti optimistiškesni studentų atžvilgiu? Niekam nedera didžiai idėjai duobę kasti, jei tik ji gali gyvu kūnu tapti? Ar gali?

KALBA: „Įsimylėti lietuvių kalbą"

„... išmokau, kaip padaryti kalbą spalvinga bei įdomesne" (Juozas Venckus). „Parsiveš švaresnę, gražesnę lietuvių kalbą, turtingesnį žodyną, didesnį istorijos ir literatūros supratimą ir naujai pradėtas draugystes" (Sigutė Lenkauskaitė). „Mus skatino įsimylėti lietuvių kalbą" (Rasa Šoliūnaitė)... Taip teigiamai atsiliepia jauni dalyviai apie 1978 m. vasaros dvisavaitinio lituanistikos seminaro pasekmes (žr. *Laiškai Lietuviams,* 1978 lapkričio nr., 347 psl.).

„... svarbiausia tai, kad turėjau daug laiko pagalvoti apie pačią lietuviškumo reikšmę... Galite atspėti mano atsakymą ir apsisprendimą. Pradėjau gailėtis mūsų jaunimo, likusio mieste" (Lionė Bradūnaitė, *ten pat).*

Tad ar nuostabu, kad „patys svarbiausi Seminaro idėjos nešėjai yra buvę kursantai" (*Pasaulio Lietuvis,* 1979, 1 nr., 12 psl.).

Kęstutis Trimakas

Dr. Zigmas Kungys

Mirtis prieš metus iš mūsų tarpo pasiėmė dr. Zigmą Kungį. Mirė staigiai, nesulaukęs penkiasdešimt penkių metų, pačioje savo gyvenimo darbymetėje.

Zigmas gimė stambaus ūkininko šeimoje Pajūry, Šilalės valsčiuje 1924.I.24. Čia ir praleido vaikystę. Pajūry lankė pradžios mokyklą, o gimnazijoj mokėsi Šilalėje. Čia Zigmas pergyvena ir pirmąjį bolševikų antplūdį. Karo audros jį atbloškia į Vokietiją. Gimnaziją baigia Bavarijoje, Eichstaetto lietuvių gimnazijoje 1946. Stoja į Tuebingeno universitetą studijuoti ekonomiją, bet studijas pertraukia emigracija į užjūrį. Apsigyvena New Yorke ir vakarais lanko kolegiją. Baigęs ekonomiją persikelia dirbti Chicagon. Ryžtasi medicinos studijoms — grįžta Vokietijon ir Mainzo universitete po kelių metų įtemp-tų studijų įsigyja medicinos daktaro laipsnį. Grįžęs JAV atlieka stažą, išlaiko egzaminus ir sėkmingai imasi medicinos praktikos.

Apie Zigmą štai ką rašo Ig. Medziukas „Drauge" 1978.IX.18: „... organizacinių įsipareigojimų nevengė, bet tuščios garbės ir reklamos neieškojo, į kraštutinumus nesibloškė ir nereikšmingų rezoliucijų nemėgo. Uoliai dalyvaudamas organizacijų susirinkimuose, jei kuriuo nors klausimu pasisakydavo, stengėsi būti objektyvus ir tolerantiškas, tačiau savo nusistatymą turėjo, todėl daugelio buvo mėgiamas. Įsitvirtinęs gydytojo profesijoj, dosniai rėmė organizacijų veiklą... Apgailestaujame, kad jo netekome pačioje profesijos aukštumoje, kad jis apsišarvavęs medicinos mokslo žiniomis, galėjo dar daug pasitarnauti negaluojančiam artimui, lietuviškoms organizacijoms ir savo šeimai, ypač trims mažiems sūneliams, kuriems labai buvo reikalinga tėviška globa. Jų auklėjimo naštą neša velionio žmona Regina, padedant našlaičių dėdei inž. Stasiui Kungiui".

Šis „Ateities" numeris yra skiriamas dr. Zigmo Kungio atminimui. Prie numerio išleidimo aukomis prisidėjo Zigmo kolegos ir studijų draugai: dr. K. G. Ambrozaitis, dr. P. Kisielius, dr. Vyt. Majauskas, kun. P. Patlaba, dr. A. Razma, dr. G. Sidrienė, dr. A. Šimkienė, dr. A. Šležas, dail. A. Sutkuvienė, dr. V. Vygantas.

ŠIŲ LAIKŲ KRIKŠČIONIŠKIEJI SĄJŪDŽIAI

Kam kalbėti apie sąjūdžius?
Ogi todėl, kad „nieko nėra galingesnio už idėją, kurios valanda atėjo" (Victor Hugo).
Sąjūdžiai yra tokios idėjos. Kūnu tampančios.
Jos formuoja ateitį ir daro įtaką mums.

KĘSTUTIS TRIMAKAS

Jei 19—20 amž. pradžioj nebūtų buvę lietuvių tautinio atgimimo sąjūdžio, po Pirmojo pasaulinio karo nebūtų buvę nepriklausomos Lietuvos. Jei 17 amž. nebūtų buvę švietimo sąjūdžio, nebūtų nei Didžiosios prancūzų revoliucijos, nei naujos Europos. Sąjūdžiai keičia tautų, kontinentų ir žmonijos likimą. Jie keičia ir religinių bendrijų likimą. O keisdami tautų, religinių bendrijų ir žmonijos likimą, sąjūdžiai paveikia asmenis. Iš tiesų sąjūdžiai prasideda asmenyse: juose jie užsimezga, vystosi, kryžiuojasi, sužydi ir lapoja.

* * *

Laikai iššaukia idėjas. Panašių idėjų žmonės buriasi ir veikia. Sąjūdžiai iššaukiami tų laikų aplinkybių, kaip atoliepiai į tų laikų reikalavimus.

Sąjūdis yra „vienodai ar panašiai nusiteikusių žmonių gaivalingas spietimasis, siekiant kurių nors bendrų politinių, ūkinių, kultūrinių, tikybinių, pasaulėžiūrinių ar kt. visuomeninių tikslų" (*Lietuvių enciklopedija,* XXVI, 295 psl.). Pradžioj jis kyla kaip idėjinis, bet vėliau ir kaip veiklos reagavimas. Gali turėti organizacinių elementų, bet paprastai nesutelpa organizaciniuose rėmuose. Turi idėjinį turinį, kuris apsprendžia tikslus bei veiklą. Dažnai telkiasi prie iniciatorių centro, įtakingų asmenybių ar spaudos organo.

Nors šioje straipsnių serijoje norėjosi ribotis tarptautiniais sąjūdžiais katalikų tarpe, tačiau to neįmanoma padaryti. Daug tokių sąjūdžių peržengia ne tik vienos tautos ribas: jie nebesiriboja nei viena krikščioniška denominacija. Šis nebesiribojimas yra vieno šiems laikams charakteringo krikščionių sąjūdžio pasėka.

Paliesime krikščionių vienybės, dvasinio atsinaujinimo, tradicionalistų, krikščioniškus vedybinius ir kitus sąjūdžius. Nesitenkinsime juos tik aprašydami: bandysime bent trumpai atsakyti į tokius klausimus, kaip, kodėl jie kilo šiais laikais, kaip jie atsiliepia į šių laikų reikalavimus, kokį atgarsį iššaukia lietuvių tarpe.

KRIKŠČIONIŲ VIENIJIMOSI SĄJŪDIS

Krikščioniškame pasaulyje savo apimtimi ir įtaka bene didžiausias yra ekumeninis judėjimas, siekiąs krikščionių suartėjimo bei vienybės. Jį iššaukė laiko reikalavimai. Visi krikščionys sakėsi seką vieną Kristų, bet tarp savęs buvo ne tik susiskaldę, bet puoselėjo neapykantą vieni kitiems. Tačiau skaldymosi idėjos ir jausmai ėmė blėsti. Atpažintas bendras tikėjimas į esminius dalykus: Dievo buvimą, Kristų kaip išganytoją, meilės svarbą ir kt. Pagrindinė to sąjūdžio priežastis glūdi paties Kristaus troškime ir maldoj už savo sekėjus, „kad jie būtų viena" (Jon. 17, 11).

Ekumeninį sąjūdį pradėjo ne katalikai, bet protestantai. Katalikų Bažnyčios oficiali laikysena buvo kieta: ji yra vienintelė tikroji Kristaus Bažnyčia; visi kiti krikščionys — atskalūnai: heretikai ar schizmatikai. Jie privalo grįžti į Katalikų Bažnyčią. Gi protestantai, daugiau susiskaldę, greičiau pradėjo vieni kitus toleruoti ir vieni kituose atpažinti krikščioniškos tradicijos panašumus.

1910 m. Edinburghe įvyko protestantų misijų atstovų suvažiavimas derinti skirtingų protestantų konfesijų misijų veiklą pasauly. Sudaryta Tarptautinė Misijų Taryba. Vėliau įsitikinta, kad reikia ne tik misijų veiklos derinimo, bet sutarimo Bažnyčiose. Imta siekti Bažnyčių vienybės. 1948 m. Amsterdamo suvažiavime įsteigta Pasaulio Bažnyčių Taryba.

Pradžioj Katalikų Bažnyčia laikėsi atokiai. Ledus plačiu mastu pralaužė II Vatikano suvažiavimas, nors pradinių pastangų buvo jau ir prieš jį. II Vatikano Dekretas apie ekumenizmą teigiamai atsiliepė apie ekumeninį sąjūdį ir skatino katalikus jungtis į tą sąjūdį: „Šventajai Dvasiai veikiant, ir nuo mūsų atsiskyrusiųjų brolių tarpe vis labiau plečiasi sąjūdis visų krikščionių vienybei atstatyti. Šiame vienybės sąjūdyje, kuris vadinamas ekumeniniu, dalyvauja visi garbinantieji triasmenį Dievą ir išpažįstantieji Jėzų Viešpačiu ir Išganytoju... šis šventasis Susirinkimas ragina visus katalikus įžvelgti laiko ženklus ir uoliai dėtis prie ekumeninio sąjūdžio" (*II Vatikano dokumentai,* II, 24 psl.). Dekretas į kitus krikščionis žiūri naujų žvilgsniu: „per krikštą išteisinti tikėjimu, jie yra įjungti į Kristų; todėl teisėtai juos puošia krikščionių vardas, o Katalikų Bažnyčios sūnūs pagrįstai laiko juos savo broliais Viešpatyje" (*ten pat,* 27 psl.). Nauju žvilgsniu žiūrima ir į jų Bažnyčias: „Kristaus Dvasia neatsisako panaudoti jų kaip išganymo priemonių" (*ten pat,* 28 psl.). „... ir už regimos Katalikų Bažnyčios sienų gali būti... vertingų dalykų bei gėrybių, kuriais visais yra statoma ir gaivinama pati Bažnyčia: šventasis Dievo žodis, malonės gyvenimas, tikėjimas, viltis ir meilė bei visos kitos vidinės Šv. Dvasios dovanos ir kiti regimieji dalykai" (27 psl.).

Tokios idėjos buvo, palyginant, didelis akstinas ekumeniniam judėjimui katalikų tarpe. Ir oficialiomis popiežių bei vyskupų pastangomis, ir asmenine žmonių iniciatyva ekumenizmo idėja plečiama ir vykdoma.

* * *

Svarbiausia, tarp krikščionių vyraves priešiškumas didele dalimi užleido vietą draugiškumo, sugyvenimo ir net bendradarbiavimo dvasiai. Ruošiami bendro šv. Rašto vertimai. Dalyvaujama bendrose ekumeninėse pamaldose. Kunigystėn besiruošiantieji turi bendras studijas. Plečiasi bendradarbiavimas socialinėj, karitatyvinėj veikloj.

Sąjūdžio teologinės pasekmės

Teologijos srityje atsisakyta ignoravimo bei priešiškų atsiliepimų. Remiantis šv. Raštu, artėjama. Vedami teologiniai pokalbiai. Oficialiai sudarytos komisijos tarp įvairių Bažnyčių siekia išsiaiškinti svarbius klausimus, ir, jei įmanoma, sudaryti bendras išvadas. Taip tarptautinė anglikonų-katalikų komisija 1971 m. padarė išvadą, kad jų doktrinose apie Eucharistiją nėra esminio skirtumo. 1973 m. panaši išvada priimta šventimų ir kunigystės reikalu. Gi 1977 m. išleido pareiškimą apie autoritetą Bažnyčioje, kur naujas ir į susitaikymą vedantis žvilgsnis metamas į anksčiau skaldžiusį popiežiaus klausimą. JAV anglikonų-katalikų teologų komisija žengė dar didesnį žingsnį priekin nepaneigdami esančių skirtumų, betgi atrasdami esminių panašumų, komisija padarė išvadą, kad atėjo laikas pradėti siekti šių dviejų „seserų-Bažnyčių", matomos vienybės.

Tarptautinė reformatų-katalikų teologų komisija po 8 metų darbo išleido sutartinį pareiškimą apie Eucharistiją, autoritetą Bažnyčioj, šv. Raštą ir tradiciją, Kristaus ir Šv. Dvasios veikimą pasaulyje, kunigystę ir kt. Tas pareiškimas dabar studijuojamas tų Bažnyčių atstovų.

Panašūs pokalbiai teologiniais klausimais vyksta ir tarp kitų Bažnyčių teologų tiek tarptautinėj, tiek atskirų kraštų plotmėj.

Sąjūdžio organizacinės pasekmės

Tarp įvairių protestantų, anglikonų ir stačiatikių Bažnyčių sudaryta Pasaulio Bažnyčių Taryba. Tai krikščioniškų Bažnyčių federacija, laisva, neįpareigojanti, nevaržanti; kiekviena Bažnyčia savo santvarkoj lieka visai autonomiška. Šioji Taryba ieško kelių jai priklausančias Bažnyčias sujungti. Katalikų Bažnyčia į tos Tarybos suvažiavimus siunčia stebėtojus. Į Tarybą ji nėra įsijungusi, nors jos įsijungimas pasvarstomas. Vatikano taktika yra saugotis Katalikų Bažnyčią padaryti tik „viena iš" krikščionių Bažnyčių: o pati Pasaulio Bažnyčių Taryba saugosi tokios didelės Bažnyčios ir jos galimos persvaros visoj Taryboj. Katalikų Bažnyčios nedalyvavimas Taryboj išjungia ją iš vienos karštos veiklos arenos, apsaugo ją nuo naujų problemų, bet taip pat ir nuo galimybės toj arenoj spręsti krikščionių vienijimosi klausimus.

Atskiruose kraštuose yra įsisteigę daug Bažnyčių Tarybų, tų kraštų autonomiškas Bažnyčias sujungti, panašiai, kaip kad daro Pasaulio Bažnyčių Taryba visam pasauly. Jau priskaičiuojama devyniolika valstybių, kuriose ir Katalikų Bažnyčia įsijungė į tų kraštų Bažnyčių Tarybą. Taip yra įvykę Vakarų Vokietijoj, Olandijoj, Danijoj, Švedijoj, Suomijoj, Ugandoj ir kitur.

Tarptikybinė Taize bendruomenė

Vienybei siekti, išreikšti ir skleisti įsisteigė tarptikybinių bendruomenių. Žinomiausia ir įtakingiausia yra Taize bendruomenė, įsteigta 1940 m. protestanto brolio Roger Schutz. Jos įtaka plečiasi.

Jau kuris laikas, kaip ši bendruomenė atsigręžė į jaunimą. Po ilgesnio pasiruošimo 1974 m. buvo sušauktas jaunimo suvažiavimas, kuriame dalyvavo 40,000 jaunuolių iš 100 tautų. Imta gyvu pavyzdžiu rodyti reikalą dalintis su vargšais: pats Roger Schutz su jaunuoliais kurį laiką gyveno ir dirbo tarp vargšų Indijoj ir Bangladeše.

Kitos pasekmės

Neįprastų pastangų krikščionių vienybei siekti yra ir daug daugiau. Vienur skirtingų išpažinimų krikščionys dalinasi tais pačiais bažnyčių pastatais. Kitur yra įsteigta bendrų tarptikybinių parapijų, kur jos bendrai administruojamos, ruošiami bendri susirinkimai, bendros pamaldos, išskyrus Eucharistijos auką.

1968 m. Bose, Italijoj, įsisteigė tarpkrikščioniškoji vienuolių bendruomenė, kurioj bendru vienuoliniu gyvenimu ir bendra malda dalinasi katalikai ir protestantai, vyrai ir moterys.

Nemažą krikščionių suartėjimo darbą atlieka ekumeninės pamaldos krikščionių vienybės oktavoje sausio 18-25 d., kurių metu krikščionys susirinkę meldžiasi kartu už krikščionių vienybę.

Didelį ekumeninį darbą atlieka charizmatinis sąjūdis, kuriame krikščionys, likdami savo Bažnyčių nariais, renkasi bendrai maldai. Bendra maldos patirtis juos stipriai suartina.

Sunkumai ir kliūtys

Negalima ignoruoti sunkumų ir kliūčių. Jų yra. Per šimtmečius susidarę skirtumai nelengvai suderinami. O skirtumų yra tiek teologinėj, bažnytinėj, tiek ir moralinėj sferoj, pvz. kad ir bažnytinės santvarkos, gimdymų kontrolės ir neseniai iškilusiame moterų kunigystės klausime.

Ekumeninei veiklai didžiausiomis kliūtimis laikomi šie du nusistatymai: *1. siaurumas,* praktiškai visose Bažnyčiose pasireiškiąs siauras užsiėmimas savimi, izoliavimasis nuo kitų; ir 2. *apatija (US Catholic Ecumenism: Ten Years Later,* 10 psl.). Nors šios anketos daviniai charakterizuoja JAV katalikus, jie, atrodo, pritaikomi ir kitų denominacijų nariams, o taip pat ne vien JAV, bet ir kituose kraštuose.

Bažnyčioms susijungti pasauline plotme trukdo ir politikos įvedimas į Pasaulio Bažnyčių Tarybos veiklą. Ši Taryba apima vis daugiau Bažnyčių, bet ir vis daugiau problemų. Įsteigta protestantų Vakaruose 1948 m., ji turėjo tikslą teologiniu dialogu ir organizaciniais ryšiais siekti vienybės tarp krikščionių. 1962 m. Upsalos visuotiniame suvažiavime jau dalyvavo ir ortodoksai iš sovietų kraštų; su savim jie atsivežė sovietų diktuojamus propagandinius ir politinius tikslus. Prisidėjus buvusių kolonijų Bažnyčioms, propaganda varoma prieš Vakarus, o Taryba kreipiama stiprinti Afrikos juodųjų išlaisvinimo pastangas. Kai buvo sužinota, kad Taryba finansiškai parėmė militarinę Pietų Afrikos grupę, kai kas suspendavo savo dalyvavimą Taryboj.

Daug politikos buvo krikščionijai skaldantis. Daug jos tebėra išsilaikant susiskaldžiusiems (pvz. šiaurės Airijoj). Daug jos bus ir vienijantis. Jos buvo neišvengta ir susivienijus (pagaliau, argi jos nepasitaiko, kad ir pačiose Bažnyčiose, sakykim, kad ir katalikų?). Kur žmonės, ten ir nesklandumai. Kaip Naujasis Testamentas liudija, nesklandumų buvo jau pas pirmuosius krikščionis. Argi galime tikėtis, kad jų nebebus pas „paskutiniuosius"?

Susidūrus su sunkumais, pradinis entuziazmas, atsiradęs ypač po II Vatikano suvažiavimo, lyg atslūgo. Pastebėta, kad paviršutiniški pokalbiai, nors didele dalimi sukūrė draugišką nuotaiką, vis dėlto neišrišo gilesnių skirtumų. Antra vertus, draugiška nuotaika yra sukūrusi gerą valią, kuri yra svarbi sąlyga ateity kitus skirtumus nugalėti.

Jonas Paulius II už ekumeninį sąjūdį

Vos išrinktas popiežiumi, Jonas Paulius II aiškiai pasisakė už ekumeninį sąjūdį:

„Ekumeninis reikalas iš tikro yra toks didelis ir jautrus, kad dabar mes negalim jo nepaminėti. Kiek daug kartų mes mąstėme apie paskutinį norą Kristaus, prašančio Tėvą suteikti vienybės jojo mokiniams. Ir kas neprisimena šv. Povilo primygtino teigimo „vienybės dvasios", kuri veda vienytis meilėj bendru tikslu ir bendra mintimi sekant Viešpatį Kristų"? Neįtikėtina, kad dar liktų tarp krikščionių skilimo drama, dėl kurios kyla susimaišymas ir gal netgi papiktinimas. Todėl mes ryžtamės toliau tęsti jau pradėtą darbą, pirmiausia — tuos žingsnius, kurie padeda panaikinti kliūtis. Tikimės, kad, bendrų pastangų dėka, mes galutinai galėsim pasiekti pilną vienybę".

Lietuvių tarpe

Lietuvių dauguma — katalikai; protestantų — mažuma. Ekumeninės idėjos, paplitusios krikščioniškam pasauly, išeivijoj girdimos, tačiau joms pritaikyti aplink progų netiek daug. Progų nei neieškoma net ten, kur jų yra. Lietuviai naujoms idėjoms kažin ar yra kada parodę entuziazmo. Nors išgirstoms ekumeninėms idėjoms ir pasitaiko pritarimo, praktiškai nesidomina. Vyrauja apatija, uždarumas; pasitaiko ir nepasitikėjimo kitais.

Tėra žinomi tik vieno katalikų apklausinėjimo duomenys. Tai 1976 m. *Ateities* anketa ateitininkams (*Ateitis*, 1976, 6 nr., 196 psl.). Didelė dauguma suaugusiųjų (86%) ir studentų (89%) ekumeniniam sąjūdžiui pritarė (nepritarė vos du sendraugiai iš 72 ir vos du studentai iš 63, t.y. — nei 3%). Jaunesnis jaunimas (moksleiviai) buvo menkiau ekumeniškai informuoti: daugiau kaip pusė (53%) pasisakė nežiną, o mažesnė pusė (43%) pritarė. Tenka sutikti, kad ateitininkai, kaip inteligentai, yra geriau informuoti ir sąmoningesni, negu išeivijos visuma, kurioj pritarimas, aplamai paėmus, nėra toks didelis.

Ekumeninis suartėjimas daug lengviau vystosi tarp

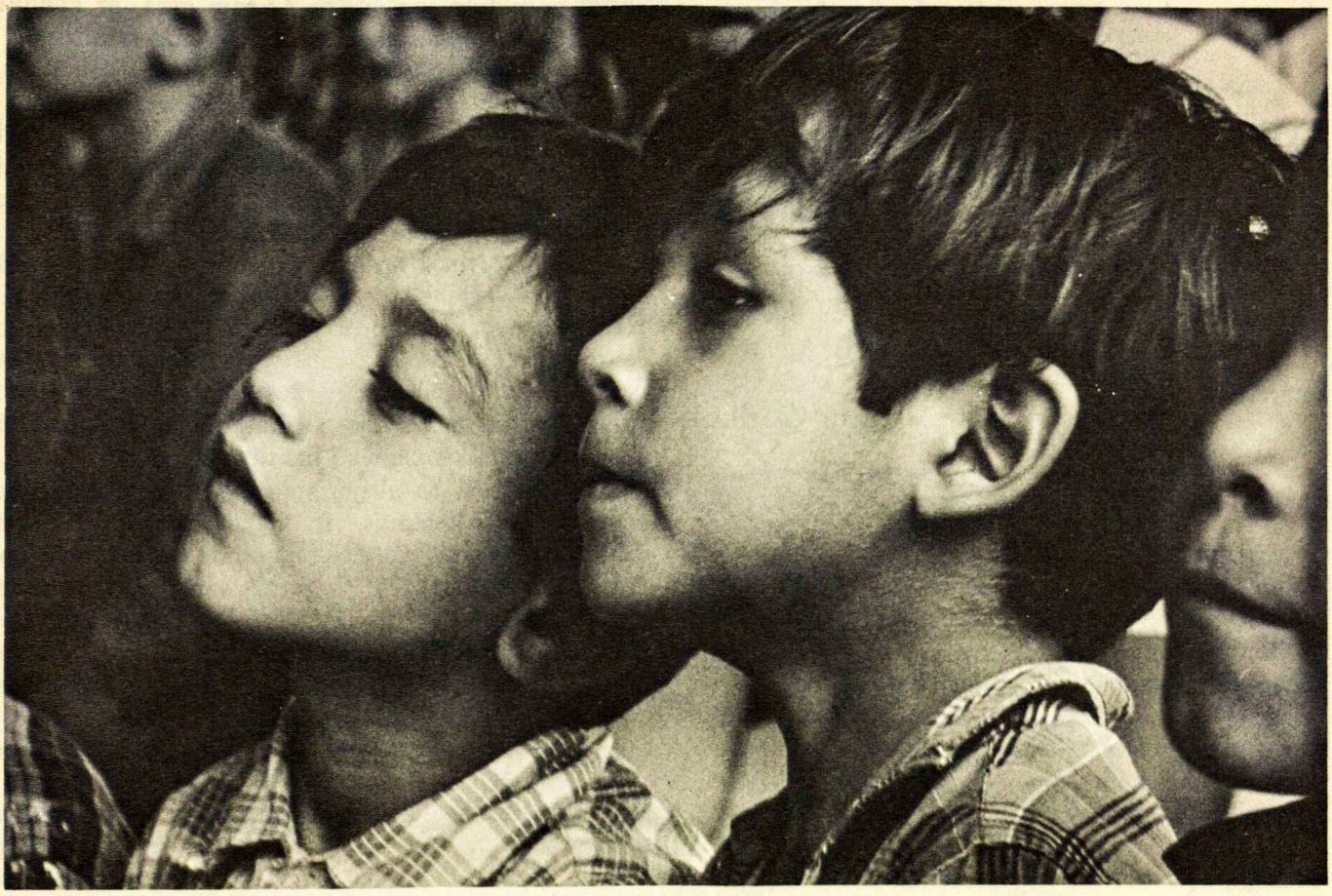

lietuvių protestantų denominacijų. Gi tarp protestantų ir katalikų kliūtys — didesnės: pastangos dar ir dabar tebėra partizaniškos. Atrodo, kad nei viena oficiali, platesnės apimties katalikų ar protestantų organizacija nėra į savo programą įrašiusi uždavinį rūpintis ekumeninio sąjūdžio puoselėjimu tarp katalikų ir protestantų. Lietuvių parapijose, bent JAV, nepastebima ne tik ekumeninė veikla, bet nėra nei skleidžiama idėja už ekumeninį sąjūdį. Tik Chicagoj jau 1966 m. įsisteigęs ekumeninis ratelis reiškiasi kiek ištvermingiau: metinėmis ekumeninėmis pamaldomis, radijo pokalbiais, retkartiniais viešais parengimais ar privatesniais susirinkimais. Retkartinių prošvaisčių pasitaiko ir kitur, kaip, pvz., suruoštos ekumeninės pamaldos Toronte, Philadelphijoj, okupuotoj Lietuvoj, ypač tautinėm progom. Spaudoj tik retkarčiais sušvinta ekumeninė mintis, kai kada *Ateity, Drauge,* anksčiau *Laiškuos Lietuviams.* Išimtinai atviras buvo 1966 m. „Protestanto požiūriu" skilties įvedimas *Ateityje.*

Pagrindinai lietuviams dar reikia tinkamo ekumeninės idėjos skleidimo ir reguliarios informacijos: tai turėtų atlikti mūsų katalikų ir protestantų spauda. Be to, reikia dažniau ir plačiau rengti ekumenines pamaldas bei pokalbius. Tokius renginius ruošti turi visuotinio pobūdžio katalikų bei protestantų organizacijos kartu. Kol jos to nedaro, neatsiliepia į Kristaus norą išreiškiantį laiko balsą.

Žvilgsnis į ateitį

Ekumeninis darbas pradėtas. Pagal Hans Kuengą, „visose Bažnyčiose mes pasiekėm tašką, nuo kurio nebegalime žengti atgal"! (*Toward Vatican III,* 91 psl.). Anksčiau buvo tikėtasi uniforminės vienybės. Kuo toliau, tuo dažniau linksniuojamas *pliuralistinis* vieningumas, t.y. sutarimas esminiuose tikėjimo ir moralės reikaluose, bet išlaikymas skirtingų (nebūtinai priešingų) žvilgsnių, bažnytinių struktūrų ir tikėjimo bei garbinimo išraiškų. Rekomenduojamas atviras dialogas — ypač per „liudijančio pokalbio bendruomenę" (Andrew Dulles, *The Resilient Church,* 183 psl.).

Tikimasi, kad ateityje ir Katalikų Bažnyčia įsijungs į Pasaulio Bažnyčių Tarybą. Tikrai vienybei sudaryti reikia daug daugiau negu Bažnyčių federacijos. Daug reikalingesnė yra dvasios vienybė — esminiai bendru tikėjimu, bendru dalyvavimu Eucharistijoje. Vienybei atsiekti ir ją kartu paliudyti tikimasi ir tikrai ekumeninio Bažnyčios suvažiavimo (Giuseppe, Albergo, *Toward Vatican III,* p. 57).

* * *

Dabartinės krikščionių vienijimosi pastangos nėra praeinančios mados dalykas. Tos pastangos turi daug gilesnę priežastį, negu neapgalvotas pasikarščiavimas. Tų pastangų įkvėpėjas yra Kristus savo noru, pavyzdžiu ir pačiu savimi, kaip žmonijos ir visatos Viešpats ir Centras. Kaip pati krikščionybė, taip ir krikščionių vienijimosi pastangos nėra mada. Tos pastangos remiasi ne pamėgdžiojimu, bet giliu iš pačios žmogaus prigimties išplaukiančiu troškimu vienybės su kitais. Krikščionybėje tas polinkis randa ne tik atramą bei atsvarą, bet ir pergalės laidą.

Visiems krikščionims nelieka nieko kito, kaip tik visa širdimi jungtis į tą šiais laikais patį didžiausią ir įtakingiausią sąjūdį, kuris taip giliai atsiliepia į šių laikų žmonijos giliausius poreikius.

ORAKULO POKŠTAS

Jurgis Gliauda

Grįžęs iš tarnybos, Petrūnas pamatė savo pašto dėžutę kimšte prikimštą korespondencijos. Dienos buvo judrios, prieššventinės. Žmonės siuntė vienas kitam sveikinimo korteles. Tai buvo linksmi, nuotaikingi, sentimentalūs, skaidriaspalviai piešinukai. Kalėdų eglutė mirkčiojo spindinčiomis šviesytėmis; frontinės namų durys užsnigtos ir su eglišakių vainiku; Kalėdų senis, vyras nutukęs kaip meitėlis, plačiai besišypsąs, nors jo nugarą slegia maišas su dovanomis.

Petrūnas mėgo šias prieššventines dienas ir būdingą tų dienų korespondenciją, kuri klaidinančiai tvirtino: visi žmonės, ir tie, kurie arti, ir tie, kurie labai toli nuo jo namų — visi jie jo draugai, jo mieli bičiuliai.

Prieš porą metų jis persiskyrė su savo žmona. Jis instinktyviai ilgėjosi draugų. Šventinės kortelės kūrė draugysčių iliuziją. Šiomis dienomis sveikinimo kortelių krūvoj jis ir laukė, ir bijojo rasti savo buvusios žmonos kortelę. Tai malonu žinoti, kad jis prisimenamas. Ir kartu, gąsdina skyrybinių tąsynių prisiminimas. Ik šiol, jis žino, ji neištekėjusi, tad galbūt kitame netolimame mieste, panašiai kaip jis nusiteikusi, ji išima iš savo pašto dėžutės prieššventinę korespondenciją ir... laukia jo laiško...

Skyrybos, jis dabar matė giliau, buvo subrandintos ambicijų, kvailokų pretenzijų, iš kontrolės išsiveržusių jausmų, kurie prisotino išsiaiškinimo scenas. Jeigu jie būtų turėję vaikų, galbūt jie būtų buvę sukalbamesni tarpusavyje...

Petrūnas apsivilko apsiaustu ir sėdo į poilsiui patogią kėdę-sūpuoklę. Jis suvertė gautą korespondenciją ant kelių. Tai buvo įvairaus dydžio vokai ir smulkūs paketėliai. Laiškai buvo nuo žmonių, kurie visi masinio sveikinimosi dienomis vaidino ištikimus bičiulius, kurie atrado šiltus sveikinimo žodžius ir linkėjo jam laimės. Paketėliai gi buvo reklaminiai. Verteivos atranda progą ir užverčia svetimas pašto dėžutes savo pranešimais apie išpardavimus, nuolaidas ir prekių patraukluma.

Jis atidarinėjo vokus peiliu, traukė korteles, bičiuliškai šypsojosi į įvairiopus pasirašymus. Beveik kiekvienas parašas buvo dviejų vardu — vyro ir žmonos. Santuoka tai dvilypis padaras — tai jis asmeniškai patyrė. Fatalizmas diktuoja — niekur nėra tikrumo, viskas sąlygota. Dabar jis čia vienui vienas, ir visa buto erdvė pripildyta juo vienu. Ar taip gera, ar kvaila? Atsakymas: sąlygotumas ir pasitikėjimas fatalizmu.

Perskaitytas korteles, pasigrožėjęs jų piešinėliais, jis metė ant grindų greta kėdės. Jis rūkė, giliai įtraukdamas dūmus, o mažytė dirbtinė kalėdų eglutė, kuri stovėjo ant staliuko prie sofos, kažin kaip droviai dairėsi aplinkui dideliame kambaryje ir, atrodė, ketino sučiaudėti dėl tabako dūmų kamuolių.

Viename voke, kuris buvo keturgubai didesnis už sveikinimo kortelių vokus, Petrūnas rado mėnesinį ateinančiųjų metų kalendorių. Tai buvo gyvybės draudimo kompanijos reklama. Jis pervertė kalendoriaus puslapius. Ant jo kelių gulėjo kalendorius, kaip kelias į ateitį su trafiko ženklais, aiškinančiais visokias važmos taisykles, įvažiavus į ateities labirintus.

Sausis bus, be abejo, snieginas. Gegužės mėnuo atsėlins nepastebimas, ir viskas pakvips šviežia žaluma. Prisiartins rudens mėnesiai. Vėl bus vėsi šlapdriba, ledas po automobilio ratais, sniegynai. Ir naujas potvynis naujų sveikinimo kortelių. Perpetuum mobile! Žemės planeta apsisuks aplink saulę, užbaigs savo beprasmį maratoną ir vėl iš naujo į naują ir beviltišką skrydį...

Tarp sveikinimo kortelių jis nerado savo buvusios žmonos laiško.

Petrūnas mąsliai laikė kalendorių — popierinį kelią į ateitį. Patogus, nuvažinėtas kelias — kaip buvo, taip bus. Tai panašu į daug kartų matytą filmą, kai visi vaidylų judesiai iš anksto gimsta žiūrovo sąmonėje, nors dar nėra įvykę ekrane. Gyvybės draudos kompanijos reklama, kalendorius keistai gundė jį, traukė sąmonėn pastangą nuspėti: būti ar nebūti? Tai buvo dažnas jo dvasioje noras turėti orakulą. Trys šimtai šešiasdešimt penkios dienos jų pasikartojimų rate gundo patirti tai, kas daugkart patirta tai kelionė nuo vieno trafiko ženklo prie kito, prie trečio... prie paskutinio. Būti ar nebūti? Toks hamletiškas fatališkumas!

Nuspėjimo pagundos slegiamas, Petrūnas padėjo kalendorių ant kėdės rankenos, iškrapštė iš liemenės kišenytės smulkią sidabrinę monetėlę. Jis mėgo įminti ir atminti: ar bus lygiomis, ar bus nelyginis skaitmuo? Štai galima nuspėti kalendoriaus sukeltą mįslę: būti ar nebūti? Jeigu viršuj atsiguls prezidento profilis su išdidžiu žodžiu „Liberty“, jam lemta būti per visus ateinančius metus. Jeigu atsiguls kita monetos pusė — pasiruošti nebūčiai.

Ir vėl jis pervertė kalendoriaus puslapius, smeigdamasis akimis į dienas atžymінčius skaitmenis. Jų tiek daug; jos mirga akyse. Skaitmenys, kaip balerinos įmantriose pozose, sustingo puslapių kvadratuose. Kuri diena gali būti tavo paskutinioji? Atsako nebus, ir kvaila jo ieškoti. Bet, va, ar visi metai, šie ištisi metai, kaip viena visuma, gali atsakyti: būti ar nebūti? Metai kaip ilga, ištisinė para!

Petrūnas įgudusiai metė monetą, privertęs ją keliskart apsiversti ore, pagavo ant atbulos plaštakos ir tuoj pat pridengė delnu. Kada jis atidengė pranašavimo monetą, prieš jį gulėjo prezidento profilis. Puikus gi orakulas, tas prezidentas — jis tvirtina, kad per kalendorinius metus Petrūnas nesutiks kely raudonai liepsnojančio ženklo „stop“.

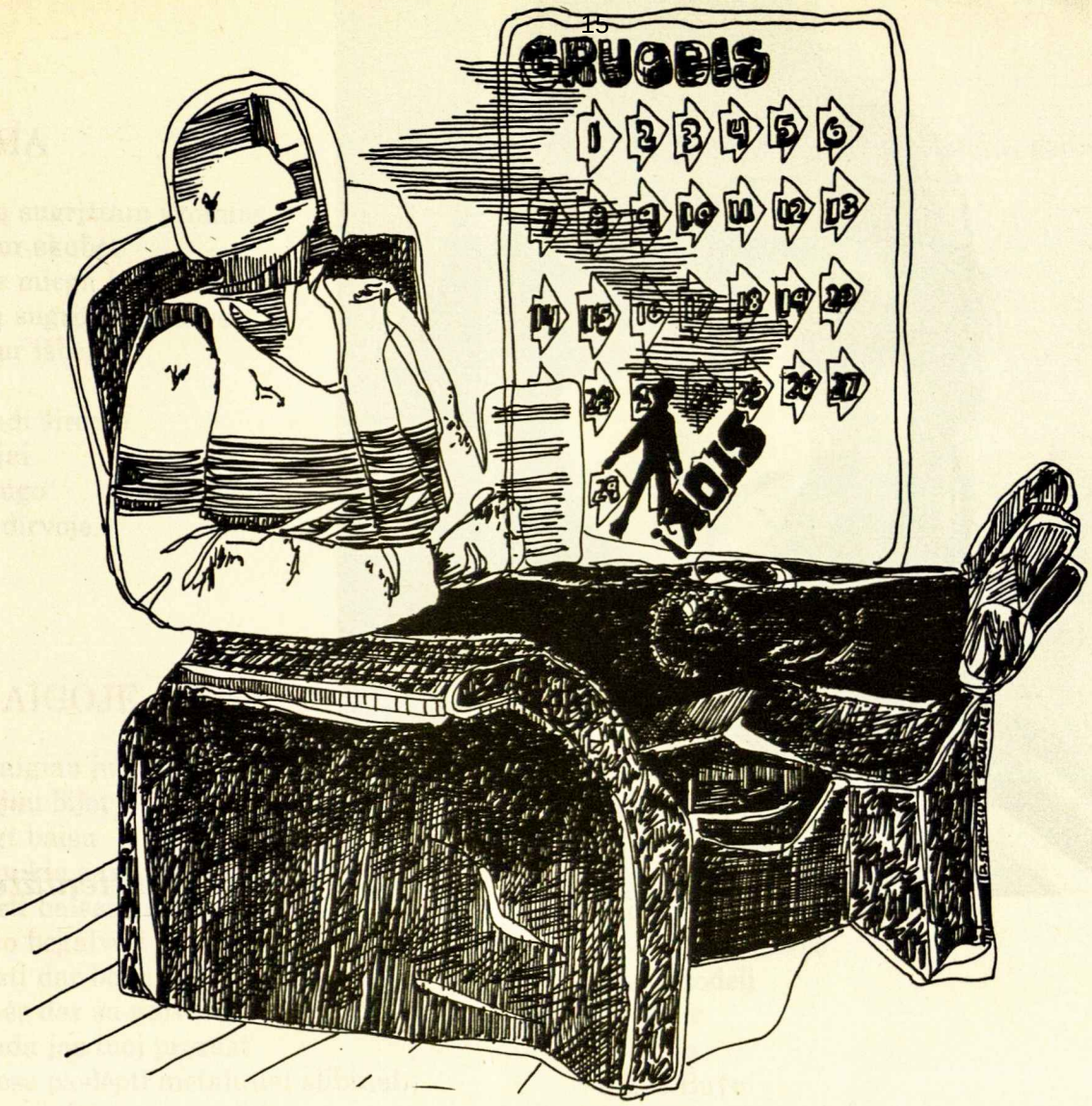

Ir visi dienas ženklinantieji skaitmenys, tos balerinos, kurios graikščiai stovėjo prieš jį sustingusios savo įmantriuose piruetuose, pradėjo jam lenktis, lyg atsakydamos į aplodismentus. Jį pagavo ir savaip perkeitė fatalizmo jėga, orakulo nuosprendis.

Apie tai jis papasakojo savo bendradarbiams, ir visi, kaip jis pats, buvo patenkinti, kad ir dabar nesudėtingieji orakulai ištikimai atlieka antikinių orakulų pareigas. Fatalizmas, orakulo pranašysčių pagrindas, tebėra didi talka gyventi, planuoti, būti narsiam...

Atgyventi metai tirpo, kaip ledo luitas saulėje. Naujieji metai vertėsi į dabartį, kaip kažin kas milžiniška, kaip aukšta havajiška banga. Petrūnas laukė ateinančiųjų metų jaukiai, intymiai, kaip mielo draugo, kaip šventės, kuri bus švenčiama tris šimtai šešiasdešimt penkias dienas.

Jis gi buvo virtuozas įminti ir atminti. Jis buvo išradingas: kiek bus raidžių eilutėje, kiek žingsnių iki slenksčio, kiek kartų sukarks varna ant belapio medžio šakos jo namų kieme? Išeis atsakymo skaitmuo lyginis ar nelyginis? Nuolatinis, parankus tvarkymuisi orakulas. Dabar, be žmonos greta savęs, šis atsidavimas fatalizmui talkino jam gyventi sudėtingiau, įdomiau, tarytum vis ir vis jis pradarydavo ateities labirinto dureles ir pažvelgdavo į ten. Tarytum jis lenkėsi ties atskleistu žemėlapiu ir užtikrintai vedė pirštu žemėlapio keliais...

Petrūnas žinojo, kad Naujųjų metų sutikimo baliuje, kuris bus netolimame mieste, dalyvaus jo buvusioji žmona. Jis, aišku, tarytum pripuolamai, nuvažiuos į tą balių. Modernūs papročiai stato išsiskyrusius į gerai pažįstamųjų roles. Bus pikantiška susitikti, šokti. Jiedu šoks kartu. Pažįstamieji pastebės tą epizodą. Juk orakulas tarė: būti! Baliaus centre, žmonių akyse ir pokalbiuose, bus jų dailus šokis. Jiedu šoks kaip pažįstamieji. Jo orakulas draugiškai pasakė jam: būti. Naujieji metai gaivališkai, kaip havajiška banga, čia pat, netoli, kyla už kaimynų snieguotų stogų...

Jis skubėjo į Naujųjų metų sutikimo balių, bet kažin kas pastūmėjo jo automobilį ir išmušė iš kelio. Buvo eilinė avarija. Jis mirė bevežant į ligoninę...

Jo pažįstamieji, jo bičiuliai, kuriems Petrūnas tvirtino, kad orakulas garantavęs gyventi ir būti, vieni ironiškai, kiti graudžiai, visi sutiko, kad jis buvo įsivėlęs į pokštą su fatalizmu. Visi, kaip faktu, tikėjo orakulu, bet, kaip lemta mirtingiesiems, jis, Petrunas, nesupratęs pranašystės.

Ir jie svarstė:

— Paskutiniąsias senų metų valandas Petrūnas privalėjo, kaip pelė po šluota, sėdėti namie. Juk jis žuvo paskutinę senųjų metų valandą. Orakulas kalbėjo apie ateinančius metus ir tylėjo apie senus.

Vienas su žinovo aplombu įsiterpė į pašnekesį:

— Petrūnas nesuprato, kad praeitiems metams jis neturėjo garantijų išlikti.

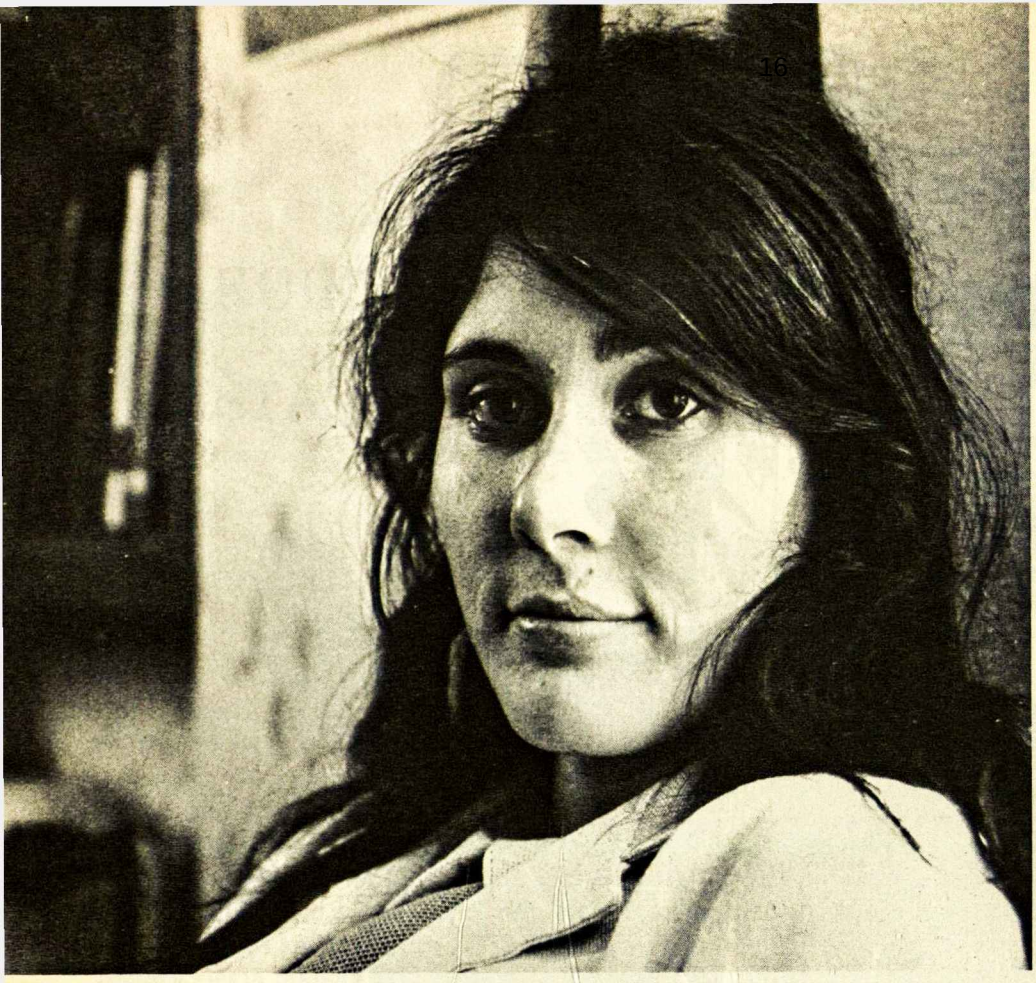

Teresė Pautieniūtė

KŪRĖJAS

Aš aprengsiu tavo sielą
kūnu moters
Krūtinėm ir veido švelnumu
papuošiu
Būk gimdytoja
Rūpintojėlio rūpesčius nuplauk

Būk meilė ir kančia
ir leisk savo sielai mylėt
ir leisk savo kūnui kentėt

Kad suprastum žemę
ir žemėj eidama atrastum,
kad esi žmogus
taip kaip ir jis,
kad esi šventa
kaip ir tavo Gimdytoja
tavo Pradžia.

PABUDIMAS

Netiesa kad mirtis juoda.
Mirtis yra balta
kaip žaibas naktyje
kaip saulė ir tiesa
perveria kūną
pabudimo valandoje.

Tik lieka tamsoje
apstulbę
šviesos apakinti
mirtingieji
mirties dar nepaliesti
lieka mirties šešėly.

ŽIEMA

Žiemą sugrįžtam į namus
nėr kur skubėt
laikas miega laukuose
žiemą sugrįžtam į save
nėr kur išbėgt

Ir randi širdyje
ką sėjai
kas augo
laiko dirvoje.

PABAIGOJE

Kai baigiau juoktis
pradėjau bijot
užmigt baisu
Ten laukia sapnuose smakai
Užburti balsai gieda raudas
Laksto begalviai žmonės
Pabusti dar baisiau
Žmonės dar su galvom
bet žada jas tuoj prarast
Urvuose paslėpti metaliniai slibinai
devyngalviai, septyngalviai
Atlantidės sargai negirdi
paskutinės banginių dainos
mirštančioj jūroj.

NAUJA TVARKA

Kas čia per tvarka
net ir žemės pluta
ne tokia kaip tikėjo
senovės tėvai kurie manė
kad tiktai orai ir vandenys
juda po svietą
o ne, anaiptol!
Mokslas rodo kitaip
štai žemynai

kiekvienas keliauja savaip
Amerika sako Afrikai sudie...
Salos auga ir kyla kasdien...
Trupučiuką kantrybės, ponai mieli,
ir matysite vėl
kontinentai visi
bus sugarmėję vienam būry.

Ir vėl reikės Tvarkdario Rankos geros
atskirti žemę nuo vandenų
ir pradėt iš pradžių
ir tikėt iš pradžių
kaip tikėjo senovės tėvai
kad žemės dievai
savo tvarka
judina žemę.

DĖDĖS MORKAUS MĄSTYMAI PRIEŠ UŽMIEGANT PER PAMOKSLĄ

1. Pirmas mąstymas

Vieną kartą
Pons Dievs
nutarė su savim pasikalbėt
Pokalbiui reikėjo žodžių
tai susigalvojo Pons Dievs
pradžių pradžioje
vieną žodelį
Tebūnie
ir Buvo
o kas Buvo
tas ir liko
ir augo ir toliau buvo
O kas iš to išėjo
mes visi matom.

2. Antras mąstymas

Bet gal visai netaip Buvo
Gal Pons Dievs
nusičiaudėt norėjo
ir sučiaudėjo
Ačiū
O visata pabudo
ir tarė prašau
į sveikatą
ir taip toliau
ir taip toliau
kol priėjo prie žmogaus
kuris visai nemokėjo
kaip ir kur kalbėt
ir kai Didysis Kirminas
tarė Ievai
štai obuolys — prašau
ji tarė ačiū
o kas iš to išėjo
mes visi matom

MĮSLES IŠ MARSO

Užmink man mįslę senuk.
Pamiršau senas.
Nieko, užmink man naujas.

I

Juoda pieva baltos avys
Kas išmano tas tegano —
Žvaigždės ir Dievas

II

Storas Ponas raudona sermėga
savo dvarą tvirtai laiko
devyni tarnai aplink jį
galvotrūkčiais laksto —
saulė ir planetos

III

Apžėlęs Ponas,
visko turi valgyt ir gert
Jo šuo plikas
nieko neturi ir nieko negauna —
žemė ir mėnulis

IV

Spinksi spinksoriai
žiūri žiūrovai
jei spinksoriai nespinksėtų
tai žiūrovai nežiūrėtų —
žmonės ir žvaigždės

UŽPEČKĖS PASAKA
arba — Kaip aš nustojau rūpintis ir pamilau savo šaldytuvą

Kai mano šaldytuvas
apaugo plaukais
kuriuos šukuodavo kas rytą
ir jame apsigyveno
miniatiūriniai jaučiai, kiaulės ir avinai
aš nutariau nueiti
pas psichiatrą

Kuris buvo
pagal naujausią madą
apaugęs plaukais
ne tik ant galvos
bet ir po nosim ir ant smakro
ir vadino tuos augalus
ūsais ir barzda

Jis pusryčiams valgydavo kumpį
kuris man priminė mano kiaules
pietums jautieną, o vakarienei avieną
kurie man priminė šaldytuvo gyventojus

Visa tai nuramino mano išgąstį
dėl proto sveikatos
vis dėlto gyvuliai realūs
šio svieto sutvėrimai

Apie apžėlusį ir
kasdien šukuoseną keičiantį šaldytuvą
daktarui neminėjau
vis dėlto tai gyvenimo smulkmena

Bile šaldytuvas neužsimanys
kaip ir daug madingų ponių
įsigyt peruką
o tas jau būt
virš normalumo ribų.

Teresės Pautieniūtės eilėraščių rinkinį Lyg nebūtų rytojaus *išleido Ateities leidykla. Jos eilėraščiai spausdinti rinkiniuose* Tretieji vainikai, Septintoji pradalgė, Tiltai ir tuneliai. *Kartu su vyru Jonu Boguta sukūrė multi-media montažą „Čiurlionis dangiškų sferų harmonijoj", kuris buvo rodytas ateitininkų jubiliejinėj stovykloj. Jie abu suruošė visą eilę poezijos dienų, kurios praturtino mūsų pavasarius. Teresė dirba video srityje ir yra paruošusi ar bendradarbiavusi prie visos eilės video programų: „Marquette Park: a personal perspective", „The Skokie Trilogy", „Black WPA", „Christmas around the world", „Shennandoah". Šiuo metu yra Artist in Residence Chicago Council of Fine Arts programoje. Chicago International Film Festival buvo video sekcijos jury komisijoje.*

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

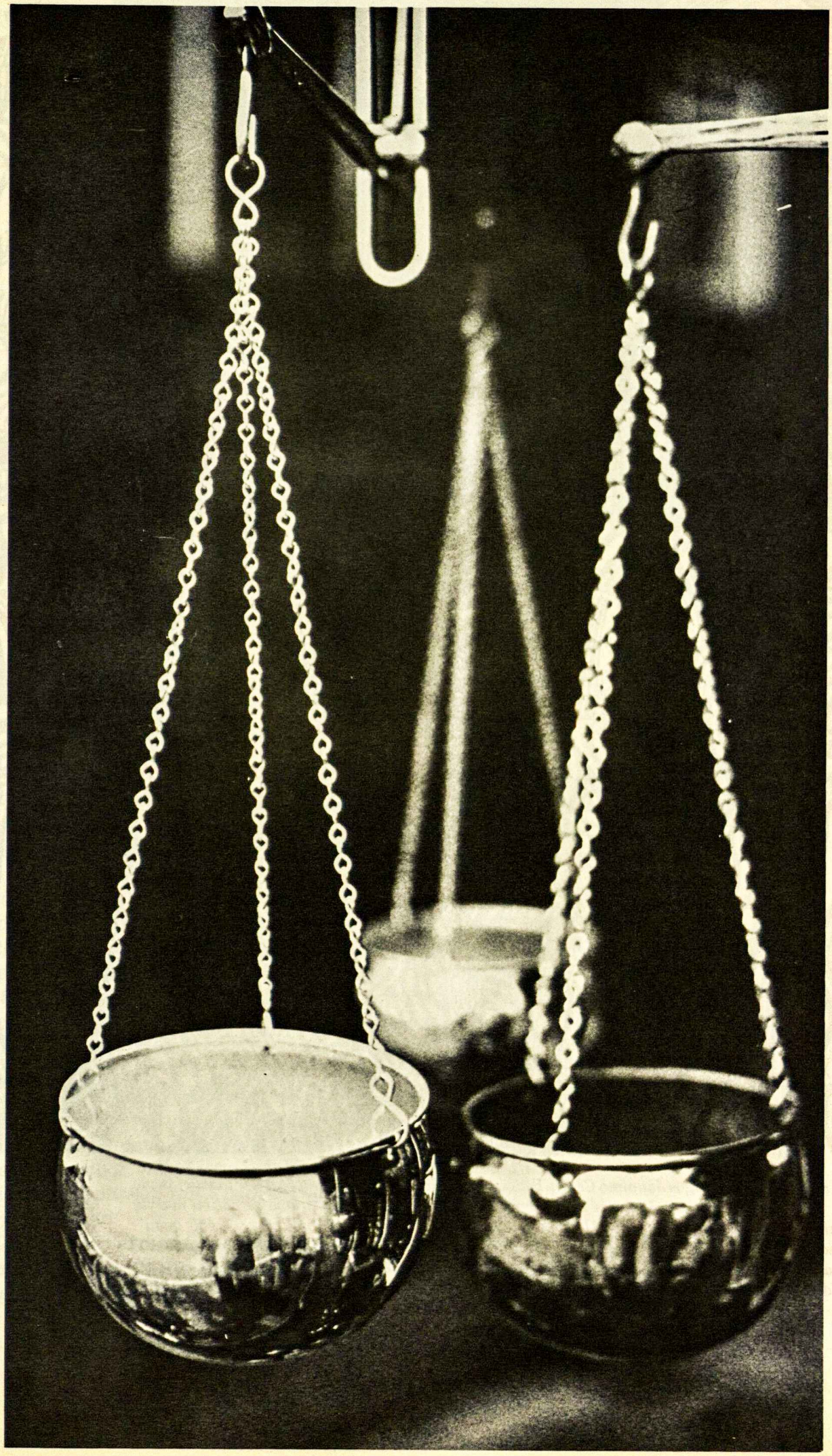

Praeitų metų rudenį Chicagos Jaunimo Centre buvo suruošta lietuvių dailininkų darbų ir liaudies meno paroda. Visi meno kūriniai iš Danutės Žilevičienės rinkinio. Šį numerį iliustruojame dalimi matytų dailininkų darbų. Šiame puslapyje: Aldonos Skirutytės spalvota grafika „Vilniui — 650 metų". Sekančiame: Stasio Krasausko lino raižinys iš ciklo „Langas". Ex Libris, 124 psl. D. Tarabildienės, 125 psl. Joanos-Danguolės Plikionytės-Bružienės, 126 psl. Domicelės Tarabildienės, 128 psl. Rimto Tarabildos. Ipolito Užkurnio drožinys „Imk arklą ir lyrą, sūnau" 129 psl.

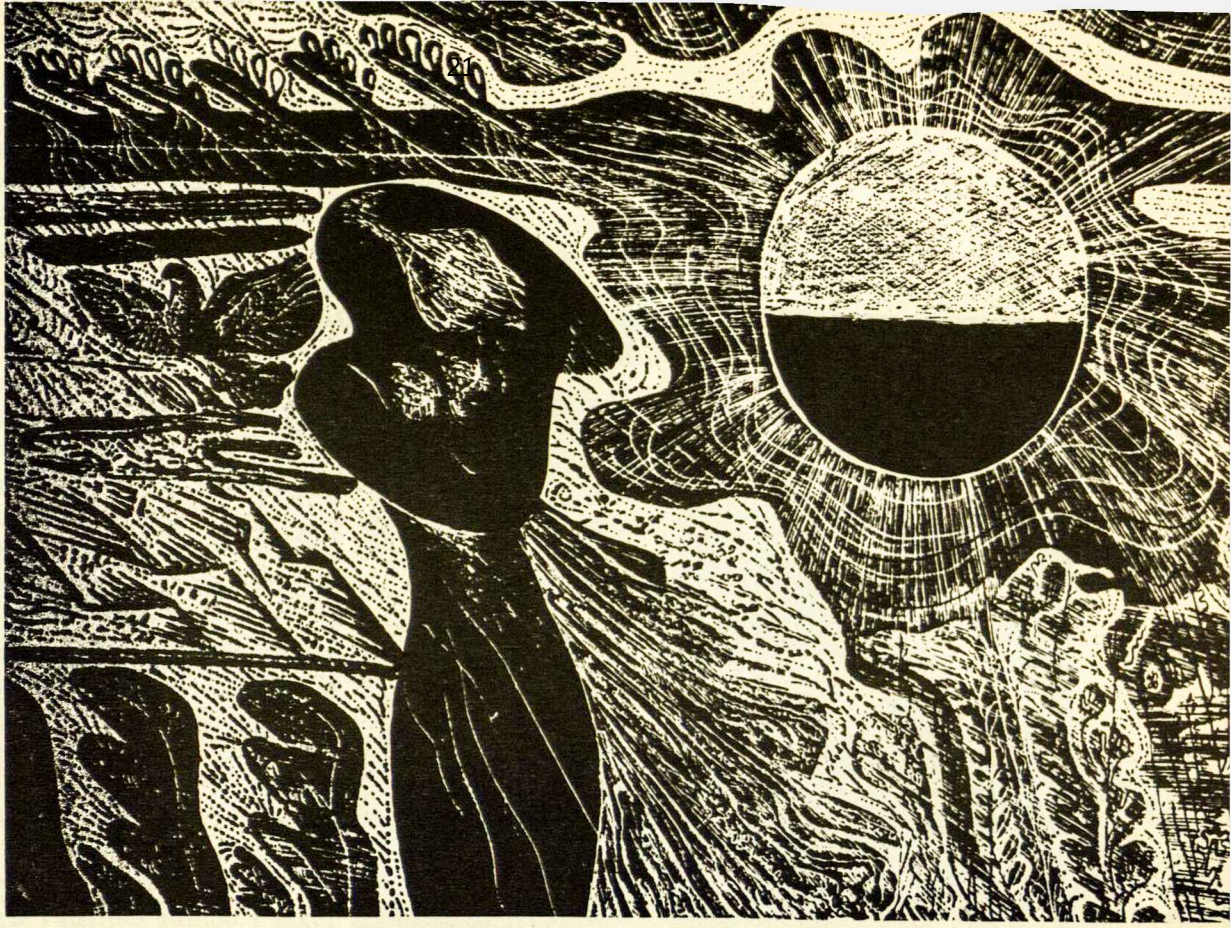

„Tėvyne Lietuva, mielesnė už sveikatą,
Kaip reik Tave branginti,
Vien tik tas pamato,
Kas jau Tavęs neteko
Kur Tave vaizduoju aš,
ilgesy, grožiu sujaudintas Tavuoju...“

Adomas Mickevičius

Šiais garsaus poeto žodžiais atsakyta, kodėl kiekvienas mūsų siekiam ką nors gero padaryti savo gimtinei.

Išvykdama iš Lietuvos vežiausi širdžiai brangias dovanas — savo sesers, Dzūkijos kaimo audėjėlės austas lovatieses, staltieses, mano bičiulių dailininkų meno darbus, nuostabius geriausio Lietuvos medžio drožėjo Ipolito Užkurnio medžio drožinius... Pažadėjau jiems, jog ne viena aš šiom grožybėm žavėsiuos. Proga visa tai parodyti visuomenei atsirado netyčia. Kartą, viešoje bibliotekoje keičiau lietuviškas knygas ir pasigrožėjusi joje eksponuojamu palestiniečių tautiniu kostiumu ir papuošalais, su pavydu galvojau, ar nepritiktų ir mūsų lietuviškieji papuošalai parodymui šičia? Mano pasiūlymui mielai pritarė bibliotekos tarnautojos. Su jų pagalba paroda veikė visą mėnesį; buvo eksponuojami ne tik iš Baltijos gintaro ir lietuviško molio padaryti originalūs papuošalai, o ir dzūkiškos lovatiesės, grafikos darbai, meno albumai... Beje, pastarieji buvo kai kuriems lietuviams rakštis aky, vien todėl, kad tai spausdinta dabartinėje Lietuvoje. Vienok, iš daugelio susilaukiau nuoširdžiausių paskatinimų, padėkavojimų, kad tokių parodų nepatingėjau surengti.

Didžiausias džiaugsmas man buvo gavus laišką iš Lietuvos, iš tų darbų autorių. Rašė jie, jog parodos katalogas jiems labai brangus. O ir čionykščių lietuvių meilė savo broliams, noras juos moraliai paskatinti verčia mane netinginiauti, o rengti parodas kitur.

Danutė Žilevičienė

Sulaužyti tiltai

Pranas Razminas

Savo laiku mėgom kalbėti apie pavojingą jaunimui brendimo amžių, kaip tariamą tiltą, dar kurį šiaip taip praslinkus, ateina nusistovėjimas, dvasinė ir apytikriai kūninė rimtis, gyvenimo kelias, atrodė, tarsi kristalizuodavęsis. Tik nedidelis procentas pasilikdavo nenusistovėjęs, įvairių vėjų blaškomas. Tačiau šiandieną, atrodo, viskas apvirto aukštyn kojomis. Vyresnieji, buvę moraliniu atžvilgiu pavyzdžiu jauniesiems, šiandieną jau nebeatsilieka nuo besiblaškančio jaunimo. Paaugę vaikai tarsi atpalaiduoja tėvus nuo vedybinės priesaikos. Tik pasiklausyk, tik apsidairyk... Visas pasaulis ta kryptimi pasinašinęs. Beje, turime ir gražių pavyzdžių, tik kažkaip jie vieš-pataujančio moralinio blogio užgožiami. Dabar dažnas jaunuolis taip „sugeba" sujaukti savo jaunystę, kad vėliau, paaiškėjus klaidingai gyvenimo krypčiai, sunkiai bejmanoma ją bepakeisti. Yra bandoma surasti klaidingos krypties pradžia, tačiau ji tarsi užminuota, nueitas kelias biauriai susiraizgęs, palyginti, tik per kelerius metus. Per savo moralinį neapdairumą, per nepaklausymą savo šeimos ir artimųjų, yra apkartinę savo visą ateitį: „O kodėl aš nepaklausiau ir taip staigiai nusigręžiau nuo tėvų ir rimtesnių draugų".

Kai mes kalbame apie šių laikų jaunimo meilę ir vedybas, turime kalbėti visai kitomis sąvokomis, negu buvome pratę anksčiau. Moraliniai varžtai atleisti, sulaužytos moralinės užtvaros, Bažnyčios, tikėjimo, papročių, tėvų saugotos užtvaros. Tiesa, kartais mes bandome užsimerkti prieš vykstančią dramą. Bet mus tai sukrečia, ir dažnai ieškome kaltininkų. Vieni priekaištaujame kitiems. Tėvai kaltina auklėjimo sistemą. Bažnyčia kaltina tėvus, tėvai Bažnyčios atstovus, kad jaunimą paliko jo paties likimui. Kiti gi sako, kad nėra taip blogai, kad reikalas perdaug sudramintas. Yra kilnių šeimų, kilnaus jaunimo. Girdi, perdaug reikalaujama iš dabarties jaunimo. Nieko gero neatsieksime, jei taip kalbėsime ir rašysime, kaip Šatrijos Ragana vaizduoja ar moralizuoja jaunas mergaites lietuvaites savo raštuose. Girdi, moralistai, psichologai nebepasiveja galvotrūkčiais bėgančio, kaip lava, sekso srovės nešančio jaunimo. Kai dvokianti srovė laužo išbandytus gyvenimo pylimus, tai greitosiomis sustabdyti neįmanoma. Reikia laiko, reikia susivokti, orientuotis. Griauti visados lengviau negu statyti. Dėl sekso, kurį šiandieną vadinama meile, poruojasi didžiuma jaunimo, dėl sekso meta ir vėl veda subrendę. Gal iš šimto dešimt mergaičių, tėvų ar mokytojų paragintos, bus mėginusios paskaityti kun. St. Ylos „Modernią mergaitę", bet nebaigusios nusviedusios šalin. Joms šių dienų jaunimo gyvenimas įdomesnis ir praktiškesnis, o primestas joms vyresniųjų režimas savo nuoboduliu atrodo visai negyvenimiškas. Juk joms ir jiems anglų kalba apie seksą daug

įdomesnė skaityba. Iš ten tad visos žinios semiamos ir... realizuojamos... Tokia tat amerikietiško ir lietuviško jaunimo sekso-meilės mokykla. O kad mūsų moraliniai autoritetai dažniau užsimintų jaunimui apie jį laukiančią tragediją, jeigu jis bandys išsukti iš principinio kelio ir pabraidyti sekso purvynuose, kurie kartu veda ir į svaigalų ir narkotikų vartojimą. Viskas kreipiama į kūniškumą: gestai, apranga ne tik namuose, bet ir gatvėj. Kai kurių jaunuolių rūbų nešvara verčia sukti galvą į šalį. Kurie žaidžia senu stiliumi, to kutveliškumo sunkiau pastebėti. Jie meilę-seksą taip nedemonstruoja, nors rezultatai — tie patys.

Štai ji savo draugei porina: „Aš nebesu šiandieną tokia pat, kokia prieš kurį laiką buvau. Dabar man visas pasaulis atrodo kitaip. Mama neleidžia man apsivilkti taip, kaip aš noriu. Sako, kad aš biauriai atrodyčiau su apiplyšusiom kelnėm, užlopytais (lopų imitacija) keliais, alkūnėmis, užpakaliu. Taip laisviau. Nebijai susitepti. Susipažinau su panašiu į save prie vaistinės kampo. Paskui mes ėjom toliau nuo namų. Nesivaržėm glamonėtis. Ėjom pasistumdydami. Praeiviai prie tokio ir panašaus reginio buvo jau mūsų pirmtakų pripratinti. Mes mylėjomės labai švelniai. Kai sutemdavo, slėpdavomės parko krūmuose. Paskui iš pavydo miestas juos iškirto. Tikrai verta pabėgti iš tėvų namų dėl meilės, jeigu ji ten varžoma. Ir taip mes išdykavom tamsiais vakarais, kol kažkas su manim pasidarė negera. Nesisakiau motinai. Pastebėjo tai Algis, kvailai nusišypsojo ir pasakė: tai tu jau... Ir kitą vakarą jau nebesusitikom. Jis nebeatėjo. Jo laukiau ne pasigirti, bet pasiskųsti. Nuo motinos dar slėpiausi... Aš pabėgau iš namų tik penkiolikos metų... gimdyti. Globos įstaiga praneš tėvams. Bet širdy gailesčio neturėjau. Atrodė, man, kad kiti kalti, tėvai nesudraudė. Gal manim per daug pasitikėjo. Aš tėvams buvau tokia rimta namuose. Gimdžiau, atsižadėjau vaiko, surimtėjau. Algis vedė mano amžiaus mergaitę, bet ne mane. Tokia, miela drauge, mano mėlynų kelnių istorija...

— — —

Tai dviejų jaunuolių neprotingos meilės kelias. Vargu ar kada jų šis jaunystės epizodas bus užmirštas. Ir giedriausiose gyvenimo valandėlėse jis iškils juoda tamsa. Taip, žmogaus prigimtis reikalauja meilės, bet jų meilė, pakliuvusi į nežabotos meilės pinkles, juos pačius sužalojo. Meilės ir laisvės konfliktas iššaukė dviejų jaunuolių gyvenimo dramą, jeigu jau ne tragediją, kuri lydės juos visą gyvenimą. Meilė nebuvo tik jos ir jo reikalas. Gimusios meilės nei nužudyti, nei ant jos užpilti šalto vandens. Ji jokiu atveju nepiktnaudojama.

O meilė šeimoje nėra maurais apsitraukęs prūdas. Švelnios meilės bangelės grynina vandenį, teikia gyvybės aplinkai. Ar du besimylintieji gali galvoti apie laisvės praradimą? Meilė pirmauja prieš laisvę. Laisvė yra ribota. Jos perdidelė ekspansija stumia į susinaikinimą.Meilė neribota. Juo didesnė meilė, tuo didesnė palaima. Kaip protingos laisvės, taip ir protingos meilės niekam nėra perdaug. Meilė ir laisvė niekad neturėtų eiti į konfliktą. Tai dvi tos pačios motinos dukterys, tik meilę reikėtų laikyti pirmgime. Tad apkaltinti meilę, kad ji atimanti laisvę, laikytina nesusipratimu.

Kuris tariasi nevedąs dėl to, kad nenoris netekti laisvės, neparodo savo tikros laisvės supratimo. Greičiau jį trukdo nuo vedybų kiti įpročiai, kitos aplinkybės.

Daug kyla klausimų, galvojant apie meilę, vedybas ir laisvę. Ar vedybos yra rizika? Ar reikia turėti drąsos vesti? Ar vedybos yra pavojingos laisvei? Ar vedybos yra pašaukimas? Ar skyrybos yra pragaras? Ar divorsas — kelias į pragarą? Įrėminta meilė nesunkiai palenkiama moralės dėsniams, bet meilė be aukštesnių siekių — aistros vergė. Laukinė bei gatvės meilė — dorinės ateities žmogžudys.

— — —

Sakoma, kad mūsų tautos moralė praeity buvo aukšta. Palaidumo anais laikais buvę daugiau dvaruose, aristokratijoj. Mūsų liaudis gyveno krikščioniškais principais. Tai mūsų kryžių statytojai ir rūpintojėlių kūrėjai. Tačiau jau po Pirmojo didžiojo karo mūsų tautos moralė pradėjusi krypti neigiamon pusėn. Girdėjau savo parapijos kleboną nusiskundžiant, kad jaunos merginos prieaugliu rungtyniaujančios su vedusiomis motinomis. Negimusių kūdikių žudymas taip pat buvo nenaujiena. Tais atvejais dažnai kūdikio mirtį palydėdavo ir motinos mirtis. Šiuo metu ir šiame krašte dangus labai kraujuotas, ypač kai įstatymai negimusių žudynėms labai palankūs. O jeigu kas per „neatsargumą“ pasirenka žmoną ar vyrą tomis „moderniškomis“ nuotaikomis gyvenantį ar gyvenančią ir „lengvatomis“ besinaudojantį ar besinaudojančią? Vargu tada, ar pasisektų atsekti kelią iš moralinių džiunglių į saulės apšviestas žydinčias pievas, į rūpintojėlių šalies gerąsias amžiais puoselėtas tradicijas. Kelia rūpestį net katalikiškoji mokykla, nusilenkusi nevykusiam laicistinės srovės sekso auklėjimo metodui. Paskui dažnas jaunuolis, nebeskirdamas sekso nuo meilės, randa progų savo „mokslo“ žinias realizuoti... Reikia manyti, kad jis tokią meilę ir tesupranta...

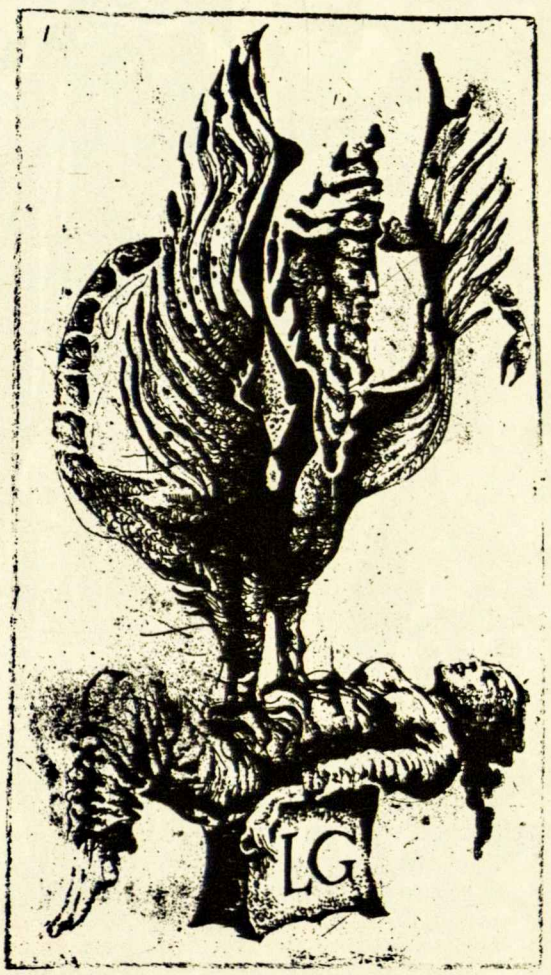

Kur tobulybės ieškoti?

Kažkas buvo pasišovęs registruoti lietuviškas vedybas. O gal kas registruoja ir lietuviškas skyrybas? Apie paskutiniąsias lietuviški laikraščiai nerašo, tačiau jų yra tiek ir tiek.

Iškilusios problemos spręstinos kiekvienu atveju atskirai, o jų begalybė. Modernizmas iškreipė natūralią vyro ir moters prigimtį. Amžinasis moteriškumas — nebeatgaivinama romantika — atgyvena. Apie tai kalbėti jaunai būsimai porai — tai parodyti savo naujiems laikams atbukusį kvailumą. Taip, vieni nesupras, kitiems karikatūristo šypsnys iššoks ant pilnaties mėnulio veido. Žmona — moderniška patelė, vyras — moderniškas patinas — štai moderniškoji realybė. Šeimos pastovumas — nesugrąžinama atgyvena.

Puikus dalykas meilė, bet jei jos kartą nesugebama pakeisti bent iš dalies į pareigą — viskas griūva. Pragyventas amžius su viena ar vienu tai nereiškia, kad pragyventas laimingas amžius. Meilė neturi stipraus ryšio su laiku. Užsikrautų pareigų tinkamas vykdymas nerodo, kad tos pareigos nešta su meile. Ką galėtų pasakyti, kad vykstančios vestuvės bus laimingos. Kiekvienas vesdamas ar tekėdama siekia laimės. Jauna pora, neturėdama gyvenimo patyrimo, tiesiog nenujaučia, kad laimė yra reliatyvus dalykas. Vedybinei laimei reikia granitinių pamatų. Tokiems pamatams reikia intensyviai pasirengti. Daugelio lietuviškų šeimų pamatai silpni. Tad jos, kaip matome, taip dažnai ir griūva. Rodos, ir audros nepastebėta, o namo nebėra. Žmona ar vyras, su kuriuo ar kuria išgyventa ketvirtis amžiaus, nebuvo nei vienam, nei kitai idealas. Vargu ar reikėtų stebėtis, kad Adomas

nesiginčijo su Ieva (apie tai ir Šventas Raštas nieko nesako) ir nesiūlė obuolį trenkti žemėn. Matyt, ir jam patiko obuolio skonis. Ir šiandieną ištvirkaujama, kad patinka, kad patrauklu. Mes norime, kad į mūsų pastogę ateitų tobulybė, nes ko gi mes trokštame, jei ne gėrio. Mes ieškome idealo net negalvodami, kad mes patys esame ydingi, kad mes patys nesiryžtame siekti idealo.

Meilė, pareiga, skyrybos

Štai jauna, sakytumėm, embrioninė pora, vos keletą metų pagyvenusi, skiriasi. Kodėl? Baisi „tragedija“: charakteriai nesutinka, skirtingos apie vedybinį gyvenimą „galvosenos“. Viešpatie mano! Juk juodu dar ir paties charakterio mokykloj nesugebėjo aptarti, o gyvenime nesuskubo jo subrandinti. Greičiausiai čia ne charakterių problema, bet šeimos gyvenimui nesubrendimas, atsakomybės stoka. Jausmai apiblanko, šeimynėms pareigoms nepasirengta. Kai šeimoje nėra santūrumo, skirtingų jausmų ir polinkių supratimo, tai meilė čia dažnai pasidaro bejėgė. Nors meilė yra santuokos pamatuose, bet ir ji neatlaiko viso statinio, jei yra piktnaudojama. Ar kartais motyvai, vedą prie divorsų, dažnai nėra vaikiški, nesubrendusios dvasios kaprizai? Prie jų šliejasi ir kitos suktos intencijos. Kiekvienu atveju šeimoje galima tikėtis skirtingų nuomonių ir skirtingų atsakymų. Skyrybos gali būti ir dvasinio liguistumo reiškinys. 1974 m. Amerikoj duota 970.000 leidimų šeimų skyryboms. Nėra duomenų, tačiau lietuviškų šeimų skyrybų proporcija nebūtų mažesnė, negu kitų tautybių.

Šis palaidumo maras graužiasi į mūsų šeimas, kaip tylūs termitai naikina mūsų visuomeninio gyvenimo pagrindines celes. Skyrybų banga, kaip čia, taip ir senojoj tėvynėj ne slūgsta, bet stiprėja. Jaunimas, kuriuo vyresnieji taip viliasi, menkai tegalvoja apie ateitį ir tuo pačiu apie būsimo bendro gyvenimo partnerio pasirinkimą. Jeigu patinka veidas ir kūnas, tai apie kitokius reikalavimus jis beveik ir supratimo neturi. Jam čia jokios džiunglės, kuriose galėtų paklysti. O iš čia ir kyla divorsai, konkubinatai ir kiti moraliniai puvėsiai. Vyresnieji taip pat neatsilieka. Skyrybos Amerikos šeimose yra didžiausios pasaulyje. Daugiau moterų palieka savo šeimas nei vyrų. Skyrybos tarp vyresnio amžiaus šeimų didėja. Po 20 ir daugiau bendro gyvenimo, kada vaikai suauga ir sukuria savo šeimas, tėvai skiriasi. 1975 m. skyrybos pasiekė milijoną. 1960 m. iš 100 šeimų išsiskyrė 26; 1975 m. iš 100 šeimų išsiskyrė 48 šeimos. Nieko džiugesnio ir lietuviškose šeimose. Vyresnieji lenktyniauja su jaunaisiais.

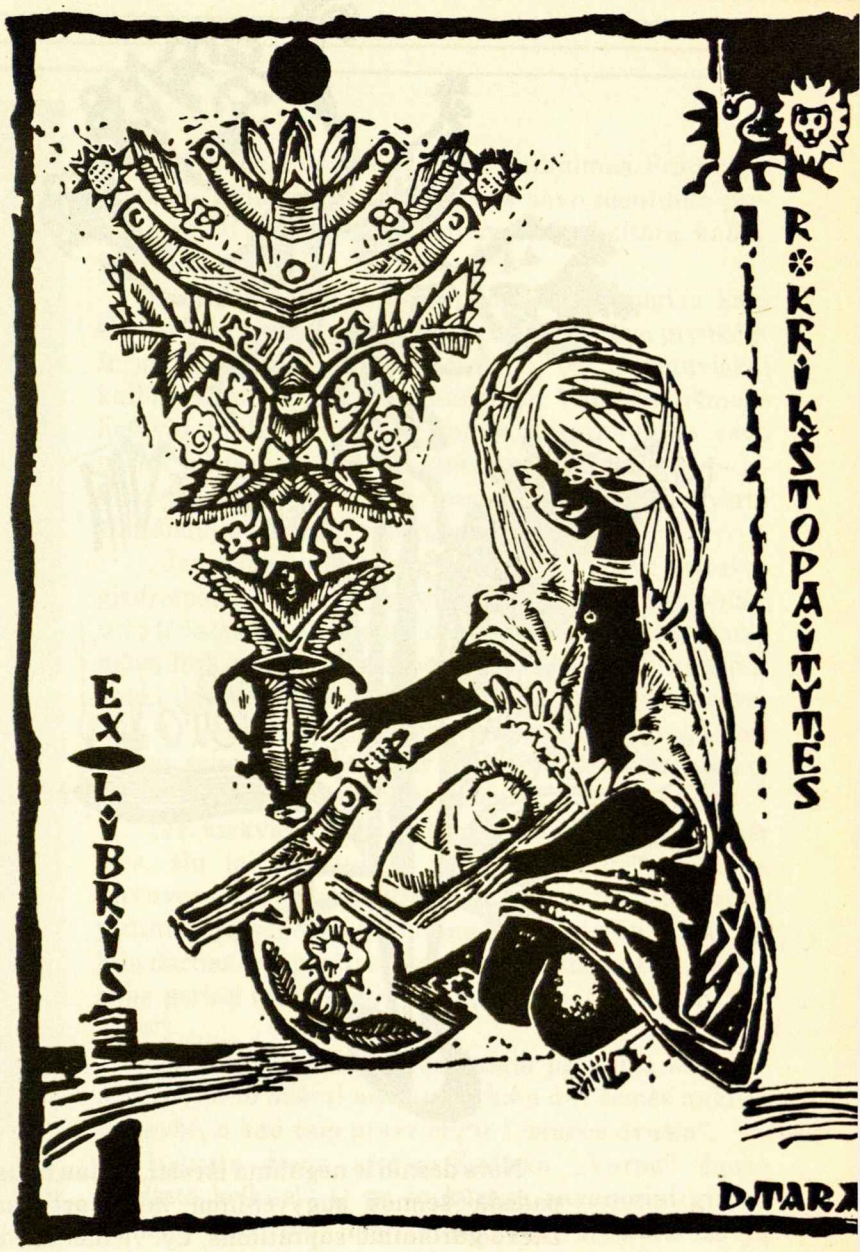

Žaltys gyvačių maiše

Labai daug išminties teigime, kad idealų vedybinį partnerį surasti yra tas pat, kaip gyvačių maiše užgriebti vieną pasislėpusį žaltį. Pasisekė — džiaukis, tačiau neturėk drąsos dėl savo pasisekusios laimės kitiems patarinėti. Gal ir šiandieną angelas tebestovi su ugniniu kardu prie rojaus vartų, kaip ženklas, kad idealaus partnerio neieškok vedybose, nes ir pirmąją porą ištiko skaudus likimas. Visų pirma pats būk žmogus, o pagal tai rikiuosis ir tavo šeimos gyvenimas. Abiem pusėm dėl iškilusių problemų reikia ieškoti priimtino sprendimo.

Nors dėsnio ir negalima išvesti, tačiau daug padeda šeimos sugyvenimui labai artimas Dievo garbinimo supratimas, t.y. vienas bendras tikėjimas ir jo praktika, vienodas moralės supratimas, panašus išsilavinimas ir išsiauklėjimas, ypač išsiauklėjimas, artima socialinė padėtis, tokia, kad galėtų ir norėtų talkininkauti profesijoj, bent rodytų prielankumą, jei neįmanoma realiai padėti. Labai svarbu, tiesiog gyvybiška, abiejų sutarimas prieauglio klausimu, kad ji nepasakytų: „Aš jo negimdysiu“, o jis: „Aš vaikų nekenčiu“. Kalbant apie krikščionišką šeimą, tai ir dirbtinis bei preventyvinis prieauglio planavimas išeina iš laimingos šeimos kūrimo ribų.

Šiandieną daug šeimų skęsta pavojinguose moralės verpetuose. Šeimų pastovumo šviesesnės perspektyvos aptamsėja, kai žinai skiriantis ir tuos, kurie vienodai Dievą garbina, turi gerą profesiją ir, rodos, kitas geras bendro sugyvenimo žymes. Šeimų irimo maras apima vis didesnius plotus, vis daugiau aukų pasiglemžia. Separacija jau retai praktikuojama. Reikia gyventi. Divorsas patogiau... Paskui susimetrikuoti. Konkubinatas, atkritimas nuo Bažnyčios, ekskomunika — nedaug tokiems tesakantieji žodžiai. Dekalogas? Nuo jo pakrikusios šeimos jau seniai nusigręžusios.

Visi mokslai, kurie bando nurodyti, kaip pakelti dabartinį šeimų nuosmūkį, neduoda pilnai tinkamo atsakymo. Tačiau sutariama, kad šeima, kurioje nėra vietos socialiniam jausmui, yra nelaiminga šeima. Egoizmas šeimą paverčia griūvėsių krūva. Nesocialumas žmogų nužmogina. Kyla klausimas, ar tos modernios šeimų džiunglės yra jau be išimties grasomas maras? Kiekvienas savaip sprendžia. Galvojama, kad nuosmūkis laikinis. Tačiau šitam optimizmui kol kas nėra duomenų. Nukrikščionėjimas į šeimas veržiasi pačiomis kraštutinėmis formomis.

Idealas lieka idealu

Neverta iš anksto predestinuoti šeimos ateities. Neieškotina kažko neįprasto. Žmogus nėra tobulas, tai ir vedybos negali būti tobulos. Šeimos židinys turi būti nuolatos kurstomas abiejų pusių, kad žarijos negestų. Tai yra ne tik menas, bet ir tikėjimas į tobulumą. Kol abi pusės randa bendrą kalbą, kol sugeba išsikalbėti, kol kalboje yra šviesesnių prošvaisčių, polėkių, sutarimo, tol nėra pavojaus skyryboms. Vedybinė laimė atrandama sutarties ryšį palaikant visados gyvą, nusilenkiant krikščioniškosios ir kartu prigimtosios moralės dėsniams. Visa kita ateina nesunkiai.

Prie šeimų ardymo termitų rikiuojasi ir alkoholizmas, nesvarbu, kuri pusė jame skendėtų. Jis šiandieną, kaip ir visados buvo, yra vienas iš baisiausių šeimos priešų. Ir reikėtų tylėti, jei sveikoji pusė traukiasi nuo šia liga sergančiojo.

Nelaimingomis vedybomis žmogus, gyvendamas krikščioniškais principais, jaučiasi galįs netekti visos savo šviesios ateities. Jis nedrįsta eiti į konfliktą su savo sąžine, iš kurios niekas neišnyksta. Tad ryžtamasi pasipriešinti blogiui ir atsigrįžtama prieš srovę. Dar galima pasipriešinti divorsui, dar galima pasipriešinti nekaltų kūdikių žudymui, jei dar neprarasti krikščioniški principai, jei dar Dekalogas tegalioja, jei Evangelija dar neužversta. Svarbu dar prieš vedybas pilnai suprasti švento Povilo žodžiai: „Esi surištas su žmona, tai neieškok skyrybų (Kor. 7, 27)“. Jaunųjų pokalbiuose tai turėtų eiti pirmuoju punktu. Kiekvienas įtarimas turėtų būti nuoširdžiai išdiskutuotas, nes vėliau kiekvienu atveju galima tikėtis skirtingų nuomonių, skirtingų atsakymų ir tragiškų nesutarimų.

Modernioji šeima kryžkelėj, kur krypties ženklai klaidinančiai sukeisti. Stengiamasi išnirti iš džiunglių, bet reikia apgailestauti, kad laimėjimų dar sunku įžvelgti.

Atvirai

MINTYS VASARIO ŠEŠIOLIKTAJAI

Jeigu šiandien galime vadintis lietuvių tautos vaikais, tai reikia dėkoti narsiems kunigaikščiams. Mes didžiuojamės Algirdu, Kęstučiu, Vytautu. Jie išplėtė Lietuvos ribas nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų.

Taip pat žinome ir jos sumenkėjimo priežastis: neatlaidūs priešų puldinėjimai (rusų iš rytų ir kryžiuočių iš vakarų), mažesnių kunigaikščių tarpusavio kovos ir galiausia 1569 metais Liublino unija su Lenkija, galingą Lietuvos valstybę privedė prie visiško sužlugimo. 1795 metais įvyko trečiasis Lietuvos padalinimas. Priežastis: Lietuvos diduomenės — bajorijos savo identiteto praradimas. Ji sulenkėjo, pasisavino lenkų kultūrą, kalbą, tradicijas.

Ir taip lietuvių tauta turėjo iškęsti daugiau kaip šimtą metų trukusią vergiją. O tačiau Lietuva prisikėlė. Ir ją prikėlė ne sulenkėję bajorai, bet iš lietuviškai kalbančio kaimo kilusi šviesuomenė. Valančius išmokė lietuvių tautą skaityti ir rašyti. Basanavičius savo paties leistame „Aušros" laikraštyje įžiebė laisvės kibirkštį. Ragino būti tuo, kuo esame. Ir tikrai verta šiandieną paskaityti prakalbos ištrauką.

„Jau daug šimtų metų praėjo, kai paliovė Lietuvos giedrotose padangėse spindėjus žvaigždelė, kuri mūsų tėvų tėvams švietė. Tamsi, neperregima ūkana apsiautė mūsų linksmą buvusią senovėje žemę; visokie vargai ir sunki ilga vergija išdildė iš mūsų atminties laimingesnio ir nevergiško gyvenimo atminimą; užmiršome, kuomi senovėje buvome, ir tik retoj dainoj ar pasakoj randi paminklą iš praeities mūsų...

„Jei kiekvienas geras sūnus gerbia savo tėvus, tai ir mes, šių laikų lietuviai, turime sekti gerų senovės Lietuvos sūnų pavyzdžiu; todėl pirmų pirmiausia turime pažinti jųjų senovės gyvenimą, būdą, darbą ir tikybą, jųjų darbus ir rūpesčius, nes, jų gyvenimą pažinę, pažinsime geriau juos, o juos pažinę — ir patys save pažinsime".

Galiausia Basanavičius baigia prakalbą šiais žodžiais: „Kaip aušrai auštant nyksta ant žemės nakties tamsybė, o kad taip prašvistų ir Lietuvos dvasia".

Laisvės diena artėjo. Kudirka „Varpu" šaukė „Kelkite kelkite!" O po to kūrėjai savanoriai ginklu rankoje atkovojo nepriklausomybę. Ir kuris iš jų didesnis? Jie visi mūsų didžiausieji, kaip plačiašakiai ąžuolai ošę savo tautai.

Ir šis nepriklausomo Lietuvos gyvenimo atstatymas yra nepaprastai svarbus istorinis įvykis. Jei 1918 metais vasario 16 dieną Lietuva nebūtų prisikėlusi laisvam gyvenimui, šiandieną jos vardas būtų visai neminimas.

Tačiau neilgai teko džiaugtis nepriklausomu gyvenimu. Mūsų žemę užgulė vėl sunki vergija. Lietuviai išblaškyti po visus pasaulio pakraščius, o kiek žuvo išvarytų Sibiro platybėse. O gal ir gerai, kad mūsų tėvai atvažiavo į šią šalį; jie yra gyvi liudininkai mūsų tautą ištikusios nelaimės. Ką bendro turi šis rašinys su mumis čia Amerikoje gimusiais ir užaugusiais? Ir iš viso kodėl mes mokomės lietuviškose mokyklose? Mano supratimu, ruošiamės liudyti savąją tautą.

Vitas Laniauskas

Vitas Laniauskas yra Cicero Vyskupo Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopos vicepirmininkas.

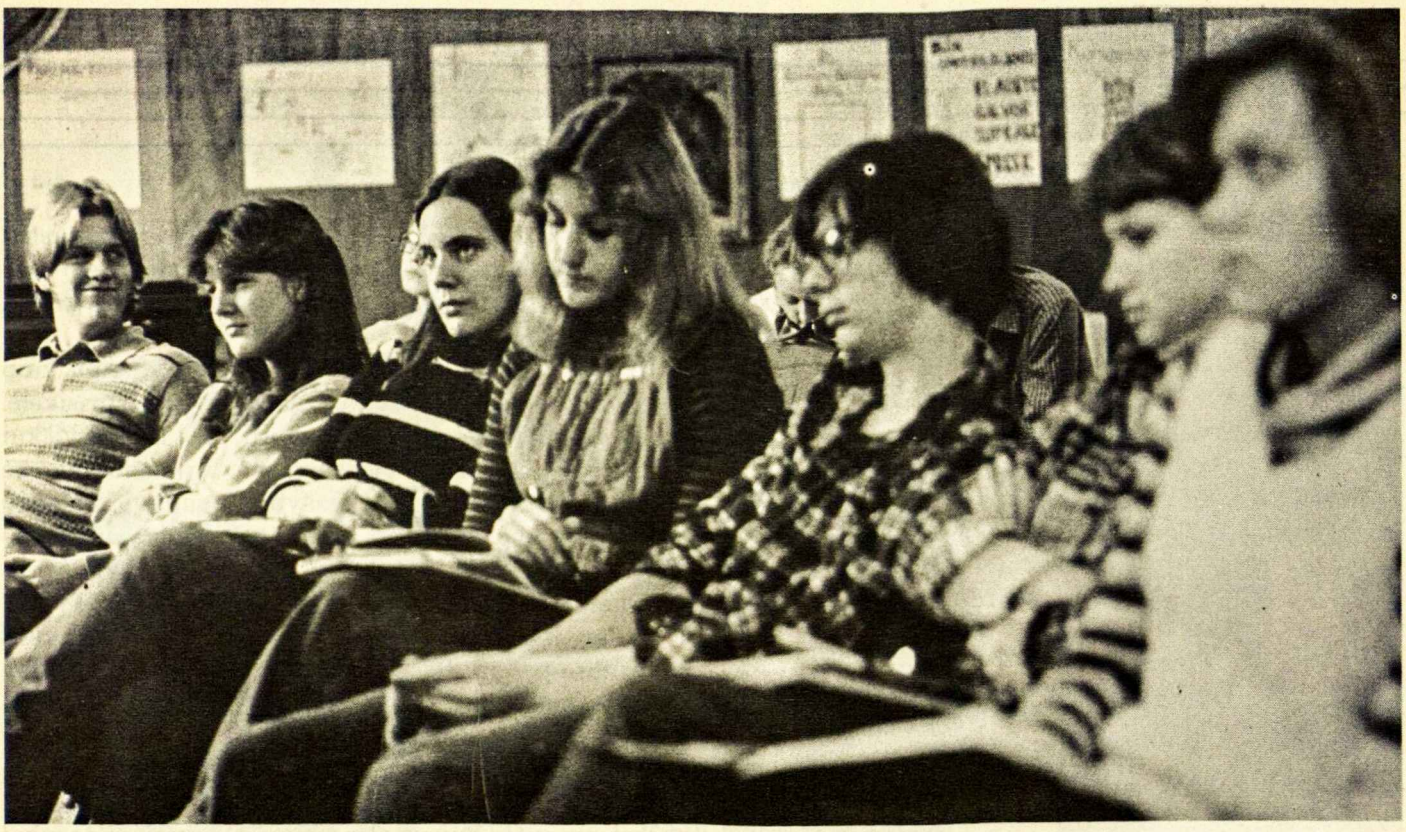

Moksleiviai ateitininkai įdėmiai klausosi paskaitos žiemos kursuose Dainavoje. Iš kairės: G. Zaranka, R. Pakštaitė, R. Girdauskaitė, R. Ivaškaitė, A. Padleckas, V. Kūraitė ir A. Nelsaitė.

AR VISKAS, KĄ MES DAROME, YRA TIKSLINGA?

Rochesteris, kolonija be klaidų.

Kiekvienas lietuvis turi atiduoti savo asmenišką auką Lietuvai. Ši auka gali būti įvairių formų. Yra šeši svarbūs punktai, kuriuos atsiekti yra individo pareiga. (Aš laikau auką Lietuvai pareiga). Tikri aukotojai dirba kraštui ne dėl asmeniškos naudos!

Kad būtų galima pasiekti nusistatytus uždavinius, reikia surasti naudingus kelius ir juos išlaikyti. Darbo planas turi turėti ypatingus efektus bendruomenėje. Kiekvienas aukotojas turi suprasti savo tikslą ir tą tikslą įvykdyti. Pasitaiko specialių išimčių: kiekvienam individualiam veiksniui reikėtų prisiderinti prie šių problemų.

Išimtys įvairiai pasitaiko, bet vis tiek pasitaiko.

Vyresnieji lietuviai, kartais vadinami dypukais, turi pralaimėjimų ir nesutikimų. Juos reikia gerbti. Bet vyresniuosius tautiečius reikia taip pat suprasti. Pagaliau turime atsakyti kelis klausimus. Pirmiausia: „Ar viskas, ką mes darome, yra tikslinga?“

Ročesteris, kolonija be klaidų

Rochester (Ročesteris) yra miestas Niujorko valstijoje, Amerikoje. Maždaug pusė milijono gyventojų vyvena šiame mieste. Tarp tų gyventojų yra keturi šimtai lietuvių, kurie kalba lietuviškai (Dar apie 2,600 žmonių yra antros ir trečios kartos).

Aš esu gimęs ir užaugęs Rčesterio lietuvių „kampe“. Štai ir yra „miestas“ žmonių, kurie turi nusistatymą! Čia yra tik viena parapija, bet kiek veikimo: tautinių šokių 3 grupės. Bendruomenės Choras, Meškeriotojų ir Medžiotojų Klubas, Ateitininkai, Skautai, Ramovėnai, SAS, PLJS, ALTA, Lietuvių Bendruomenė, Jaunimo Centras, Monroe Univ. Lietuvių Studentų Unija, Lietuvių Etninis Muziejus, Lituanistinė Mokykla, Parapijos Taryba, Amerikos Legiono Gudino Postas ir t.t.

Neatsimenu metų, kada Ročesteryje nebuvo veikimo. Jaunimo teatras yra pastatęs keturis vaidinimus Ročesteryje ir kitur! Mano brolis Tadas buvo pakviestas vaidinti Klevelande ir Čikagoje per Ateitininkų Kongresą 1977 metais (Landsbergio „Šventasis Narvas“). Ar miestas su keturiais šimtais lietuvių gali atsiekti daugiau negu su 10,000? (Tą klausimą vėliau paaiškinsiu).

Ryžtingai laikyti savo asmenišką lietuviškumą yra faktas, kuris turi būti kartojamas *šimtą kartų!* Kalbėti lietuviškai yra vienas iš svarbiausių ir sunkiausių uždavinių. Laikas praleistas tokiems darbams yra svarbus. Kainuoja daug pinigų vaikus užauginti ir dar daugiau jį užauginti lietuvių bendruomenėje. Bet, nežiūrint visokių problemų, reikia išlaikyti nusistatytą tikslą.

Nauji ir geresni veiklos metodai

Reikia rimtai svarstyti naujus ir geresnius metodus Lietuvai padėti ir patiems išsilaikyti. Kaip jau minėjau, išsilaikymą įvairiais būdais tenka kiekvienai kolonijai pačiai nutarti. Šis nutarimas gali visą lietuvių koloniją atnaujinti. Sprendimas apie lietuviško darbo metodą turi būti daromas visų darbininkų akivaizdoje. Asmeniškas darbas yra taip pat svarbus, ir žmonės neturėtų persikrauti pareigomis. Surastas kompromisas, išmintingai išdirbtas, taip pat daug padės. Žmonės turi turėti kantrybės, nesipykti ir surasti bendrą nusistatymą.

Jaunimo darbas yra pats svarbiausias. Koks bebūtų buvęs tėvų bei mokytojų paruošimas, jaunimo kelias yra jo paties kelias. Romo Kalantos pavyzdys šia prasme yra puikus! Bet ne kiekviena jaunimo grupė dirba protingai dėl savo nustatyto tikslo. Patys kolonijos veiksniai turi sugalvoti projektus ir būdus juos pasiekti. Šie veiksniai irgi negali visuomet būti tie patys. Patirtis veikime yra svarbu, bet besikartojančios idėjos netinka naujuose laikuose. Rinkimais reikia išrinkti geriausius asmenis. Valdyba darbus nutaria ir paskirsto, nariai tuos darbus vykdo.

Veikimo rezultatai matuotini pagal skirtingus atsiektus tikslus. Kiek darbo buvo įdėta į spektaklį, į kokį nors pasirodymą? Tada paaiškės ir klausimas, ar galėjome dar daugiau padaryti. Žiūrint į pasirodymą, koks jis bebūtų, bus aišku, ar jis savo pasiekė. Pelnas nevisuomet rodo gerą pasisekimą, bet prie jo prisideda. Ar kėdžių pritrūko, ar kas negerai išėjo — žmonės visados greičiau daugiau atsimena blogus dalykus, negu savo vardą ir pavardę. Jeigu tie žmonės buvo patenkinti, ar jie paaukojo? Ročesteryje ir per šiuos infliacijos laikus surenkama 2,000 dolerių per Vasario 16 sios minėjimą.

Reikia neužmiršti paties vaidintojo-dalyvio nuomonės! Ar jį žmonės suprato ir priėmė? Norint turėti kitų renginių, reikia turėti gerus santykius su svečiais vaidintojais. Svečių dalyvių įspūdis apie jaunimą yra labai svarbus. Priimant svečią į savo koloniją, reikia parūpinti gerą nakvynę. Geras pavaišinimas yra gražus lietuvių būdo bruožas. (1974 metų

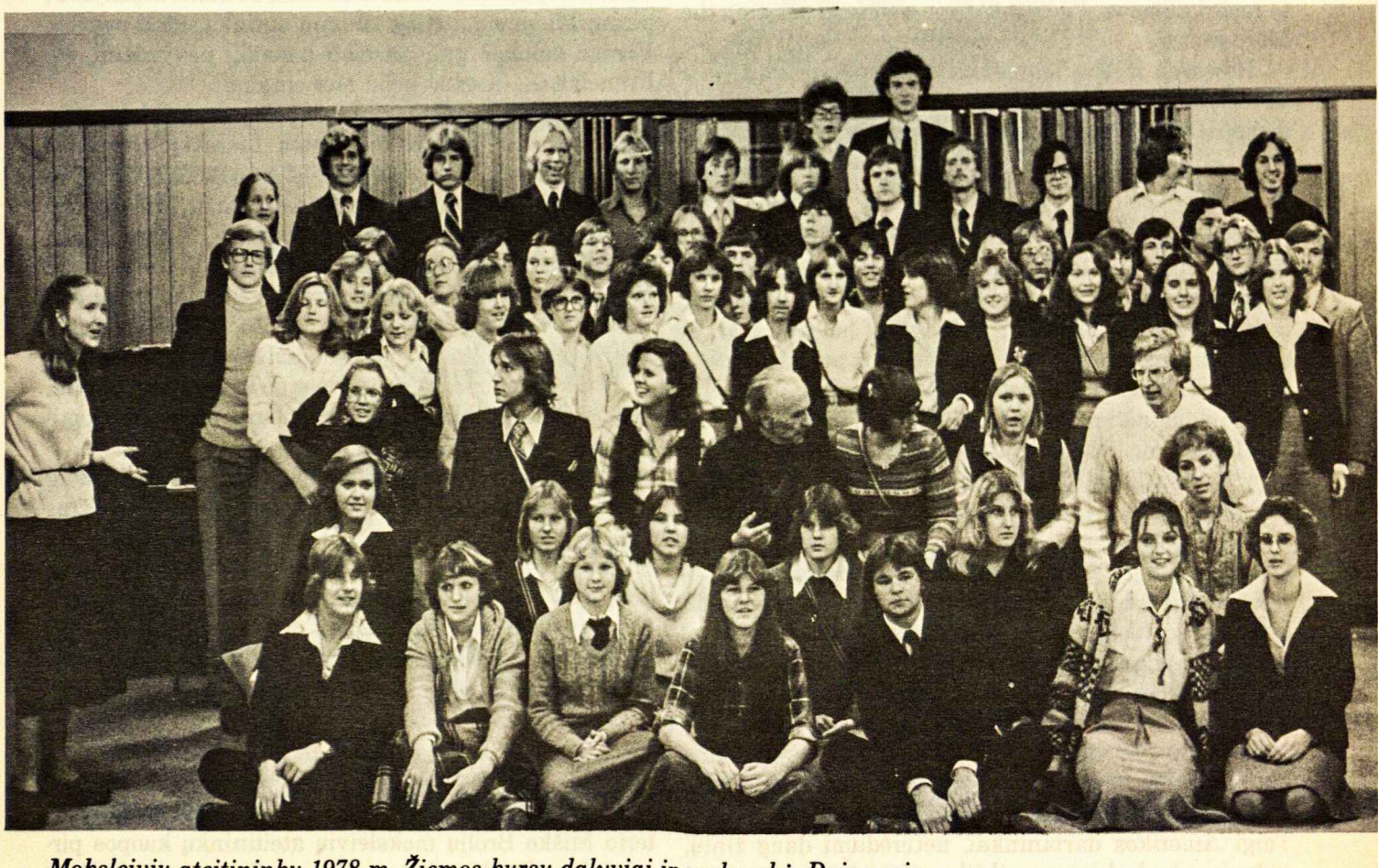

Moksleivių ateitininkų 1978 m. Žiemos kursų dalyviai ir vadovybė, Dainavoje.

sausio mėnesį Ročesteryje įvyko SAS suvažiavimas. Po Naujųjų Metų sutiktuvių parapijos salėje, prie 75 lietuvių jaunimo dar pasilinksmino mūsų namuose...)

Reikia išnaudoti progas

Specialių progų staigiai atsiranda, ir yra ypatingai svarbu jas panaudoti. Straipsnis *U.S. News & World Report* apie baltų kovą prieš rusų imperiją parodo, kad lietuviai labiausiai priešinasi. Šis žurnalas yra skaitomas daugiau kaip vieno milijono žmonių! Šitokiu laikotarpiu yra baisiai reikalinga *dėmesio*. Šiais laikais laikraščiai (bent Amerikoje) naudoja sensacingus įvykius, kad daugiau parduotų laikraščio. 1978 metų gegužės mėnesio 9 dienos dienraštyje, *The Times-Union* (Rochester, N.Y., USA) pirmajame puslapyje, pasirodė sensacinga antraštė „Moro Found Shot Dead in Car". Po jos buvo labai žiauri nužudytojo italų valstybininko nuotrauka. Aš dėl to parašiau to dienraščio redaktoriui laišką:

Sensational Headline

Yor headline of May 9, „Moro Found Shot Dead in a Car," is in keeping with the times.

Newspapers are turning to sensationalism by explaining in great detail the political aspirations of terrorists. I have always felt The Times-Union an objective newspaper. Now I realize that The Times-Union must jump on the band wagon, and print such headline stories.

Taking into consideration that a newspaper's duty is to report all news, I do not see you wrong in printing the Moro murder.

However, if The Times-Union gives a headline to a terrorist group, it should also headline peaceful demonstrations with the same intensity.

Paulius Raimundas Klimas
533 S. Winton Road

Kaip matyti, laiške kėliau mintį, kad taikingos demonstracijos irgi turėtų būti minimos žymioje vietoje. Reikėtų daugiau tokio pobūdžio akcijos. Taikingos demonstracijos turi daug galimybių, jeigu yra gerai suorganizuotos. Žmonėms yra nusibodę prasti plakatai ir vis toks pats „vaikščiojimas". (Tokia demonstracija atrodo daugiau kaip streikas).

Mano asmeniška teorija (Ročesteryje turėsime kelias demonstracijas, kuriose pabandysime naują teoriją...) yra, kad žmonės kitus žmones pritraukia. Ir lietuviai turėtų daugiau ruošti demonstracijas kaip paaiškinimą: būtų geresnis pasisekimas. Geri demonstratoriai turi stovėti, ne vaikščioti. Plakatai turėtų būti keli, bet aiškiai, tiksliai padaryti. Padėti įvairiose vietose, plakatai patraukia akį. Keli dalyviai, vadovybės paskirti, turėtų ateiti paskirtu laiku ir klausti prieš tai paruoštus klausimus. Šis būdas patraukia žmonių dėmesį.

Bet taip pat yra svarbus faktas: kokiems tikslams yra ruošiamos demonstracijos? Per metų metus lietuviai yra bandę aiškinti apie savo kraštą, okupuotą sovietų. Taigi Amerikos darbininkai, neturėdami daug žinių, galvoja, kad Lietuva (Lithuania) ir lietuviai — Lithuanians yra arba religija, ar chemikalas, arba kokio kito daikto pavadinimas... Reikia amerikiečių dėmesį atgauti per jų pačių problemas... Abi demonstracijos, kurios bus suruoštos Ročesteryje ateityje, bus tokia tema: „Esu laimingas, kad gyvenu Amerikoje!"

Mums reikia taikos

Didžiausias stabdis lietuvių veikime bei lietuviškame darbe apskritai yra nesutarimas pačių lietuvių tarpe. Vienos mūsų organizacijos turi per daug ginčių su kitomis organizacijomis. Nusistatęs dirbti tėvynei, joks asmuo neturėtų būti užmirštas! Visi esame žmonės, tarp žmonių; žinoma, nesusipratimų pasitaiko. Bet reikėtų tokius savitarpio nesusipratimus išmesti iš lietuviško darbo. (Daugiausia ginčų yra vyresniųjų tarpe...).

Ročesteris yra taikos vietovė: čia neseniai tarėsi JAV LB Valdybos pirmininkas ir ALTo atstovai. Jie čia ramiai pasitarė. Mums reikia ruošti Ročesteryje daugiau tokių „taikos kongresų".

Nauji laikai kelia naujas idėjas. Kaip jau minėjau anksčiau, tie patys vadai negali visuomet vadovauti! Jeigu idėjos yra tokios pačios ir nepritinka naujame amžiuje, reikia rinkti kitus vadovus! Reikalinga, kad būtų nauja dvasia visų tų veiklių žmonių sielose, kurie dirba Lietuvai. Pasitikėjimas vadovybe yra reikalingas.

Svarstant visus šiuos punktus, reikia atsakyti kelis klausimus. „Ar tai, ką mes darome, ką nors pasiekia?" Jeigu myli savo kraštą, tėvus, savo kalbą, tai atsakymas yra TAIP! Kiek žmonių sutiks su mano atsakymu? Kodėl? Diktatoriai visiškai sutinka su mano atsakymu į pirmą klausimą... Kiek žmonių sutinka, nėra svarbu. Vienas žmogus gali pakeisti pasaulį, pavyzdžiui, šv. Pranciškus... Kuriuo keliu mes einame?

Lietuviai Lietuvoje yra labai prispausti. Tik ką išėjo ketvirtasis LKB Kronikos tomas. Lietuvoje jaunimas demonstravo 1972 ir 1976 metais! Aš pats dalyvavau V-je Pasaulio Dainų šventėje — taip pat ir kituose renginiuose Toronte 1978 metų vasarą. Labai viską pergyvenau: lietuviai gėrė kaip žuvys... Bet nėra laiko jaudintis. Turime pasinaudoti tokiu svarbiu mūsų a.a. vyskupo Valančiaus šūkiu: BLAIVYBĖ!!! Turime nugalėti alkoholio pavojų ir surasti tinkamą kelią.

Kitas klausimas yra: „Ar mes galime būti optimistai ar pesimistai?" Manau, kad visuomet reikia būti optimistais.

Lietuva yra mūsų kraštas, kurio laisvei reikia daug darbo. Mes turime viltį, kad pasieksime užsibrėžtus tikslus. Gal tik su Dievo malone pasieksime, bet mes visuomet galime melstis. Nėra ko laukti, ligi kas paragins dirbti. Būkime savanoriais: padėkime savo kenčiantiems broliams Lietuvoje!

Jaunimas turi ir gali padėti lietuviams atsiekti pačio aukščiausio tikslo — Lietuvos laisvės!

Paulius Raimundas Klimas

Paulius Raimundas Klimas 1978 metais buvo Rochesterio Miško Brolių moksleivių ateitininkų kuopos pirmininkas. Studijuodamas Monroe Community College jis suorganizavo Lietuvių studentų uniją.

Atžalos

KARALAITĖ

Tu mane pavertei karalaite,
Džiaugsmu apvainikavai.
Savo širdį atvėręs,
Brangia ašara iš sielos bedugnės
Su manim pasidalinai
Ir be žodžių pasakei,
Kad mes liksime draugai.

Rūta

BANGA

Įsiliejai į mano gyvenimą,
Kaip audros pirmutinė banga.
Netikėtas.
Paslaptingas.
Galingas.
Kaip išdykęs vaikas mirktelėjai
Ir šypsodamas supai mane.
Žaismingai viliojai jūros vėjeliu.
Atgaivinai,
Išblaškei
Ir dingęs... grįžai.

Rūta

Cementas ant cemento
Mašina prie mašinos,
Man karšta.
Bėgu nuo šviesos į šviesą.
Aš vėluoju.

Pereinu gatvę ir girdžiu motinos balsą.
Švelnus balsas, ramus balsas.
Einu arčiau.
Ten, tarp dviejų pastatų,
Matau mažą plotą žolės.
Mergaitė ten sėdi su gitara
Ir sau dainuoja.

Prieinu prie jos ir atsigulu ant žolės.
Aš užmigau ir sapnavau
Apie jūrą, apie saulę.
Man buvo ramu.
Aš atsikėliau. Buvau vienas.
Atsistojau ir žiūrėjau.
Cementas ant cemento,
Mašina prie mašinos,
Man karšta.

Danielius Mališka

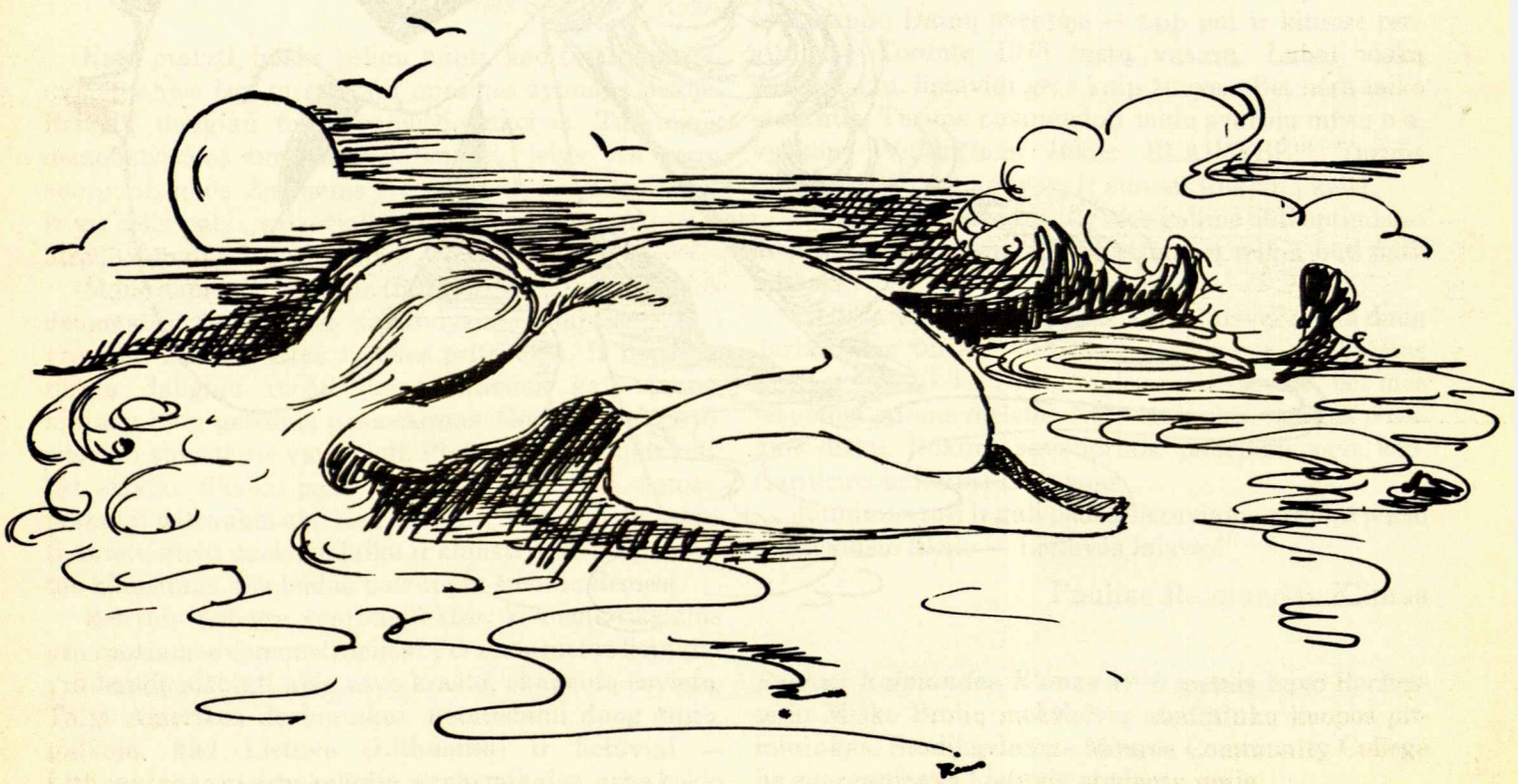

NUOTYKIAI VAŽIUOJANT Į DAINAVĄ

Mums dar buvo likusi maždaug valanda laiko, iki autobusas pajudės į Jacksoną. Taigi, mes pradėjome dairytis, kur mums atsisėsti. Mūsų dėmesį atkreipė dalis suolų laukiamajam skirta moterims ir vaikams, kuriuos prižiūrėjo apsaugos tvarkdariai. Pasijutome keistai ir nesmagiai. Pagalvojome, kad iš tikrųjų čia nesaugi vieta, nes Toronte tokios tvarkos nėra. Mes pastebėjom didelėm raidėm užrašą: „JAUNUOLIAI, BŪKITE ATSARGŪS, NEKALBĖKITE SU NEPAŽĮSTAMAIS ASMENIMIS“. Tada man prisiminė tie žodžiai mamos daug sykių kartoti, išleidžiant mane į vaikų darželį. Pastabos ant sienos mums buvo nereikalingos, nes mes pasijutom nepageidaujamos tarp juodų žmonių. Detroitas buvo jų karalystė, ir mūsų apsilankymas teršė jų aplinką. Po dviejų valandų laukimo, pasijutome, lyg būtume savaitę kelionėj. Pagaliau sulaukėm autobuso į Jacksoną, į kurį mes skubiai įlipome. Manėme čia pasijusime smagiau ir saugiau, artėdamos arčiau Dainavos. Staiga neaiškaus tipo vyrai pradėjo rinktis į mūsų autobusą. Dauguma jų buvo juodi, keli balti seniai — bet visi apsirengę maždaug tokiais pačiais apdriskusiais drabužiais. Akyse matėsi, kad juos kažkas bendro jungia, o jų šypsenos ir juokai atrodė kažkaip dirbtini. Šie vyrai pasirodė esą pažįstami ir susitikę išdidžiai pasisveikino, sakydami: „Grįžtame namo, broleli!“ Tada mes supratome, kad jie buvo išleisti iš Jacksono valstybinio kalėjimo švenčių atostogom į namus ir grįžta atgal. Šiurpuliai perbėgo per mūsų kūnus, ir veidai nubalo. Srovė minčių perbėgo, bet visos tylėjome, kad jie nesuprastų mūsų vidinio išgąsčio.

Artėjant prie Dainavos nuotaika pasitaisė. Bet, pasiekusios Jacksoną, susidūrėm su naujom problemom. Jacksone užtrukome porą valandų, kol prisiskambinom iki Dainavos. Naudotis telefonu mums sekėsi taip pat, kaip lošti ruletę. Praradome penkis dolerius, o išlošėm 60 centų. Viso telefonistės manė, kad Dainava ant mėnulio, o mes esame iš kitos planetos. Dar to neužteko. Įmetus pinigų, kiek buvo prašyta, jos atsisakė sujungti ir liepė dar įmesti. Pagaliau lyg angelas Šv. Petro iš dangaus siųstas, atvažiavo savo mašina Saulius Čyvas mus išgelbėti.

Klyksmas, linksmumas ir džiaugsmas ošia per girias. Į Dainavą pagaliau atvykome!

Pabaigoje jaučiu, kad visa mūsų kelionė gali būti apdainuota šios dainos žodžiais:

„Žinau, kodėl juokiuos,
Žinau, kodėl ir verkiu,
Bet apie šias dienas
Galvosiu amžinai“.

Danutė Skukauskaitė

Danutė Skukauskaitė yra Toronto moksleivių ateitininkų kuopos sekretorė.

Stovykloje išdaigos vyko dažnai. Ž. Idzelytė ir M. Sungaila sveikina naują kursantą.

Knygos

MIRGOS GIRNIUVIENĖS

„SENOJO BOKŠTO PASLAPTIS“

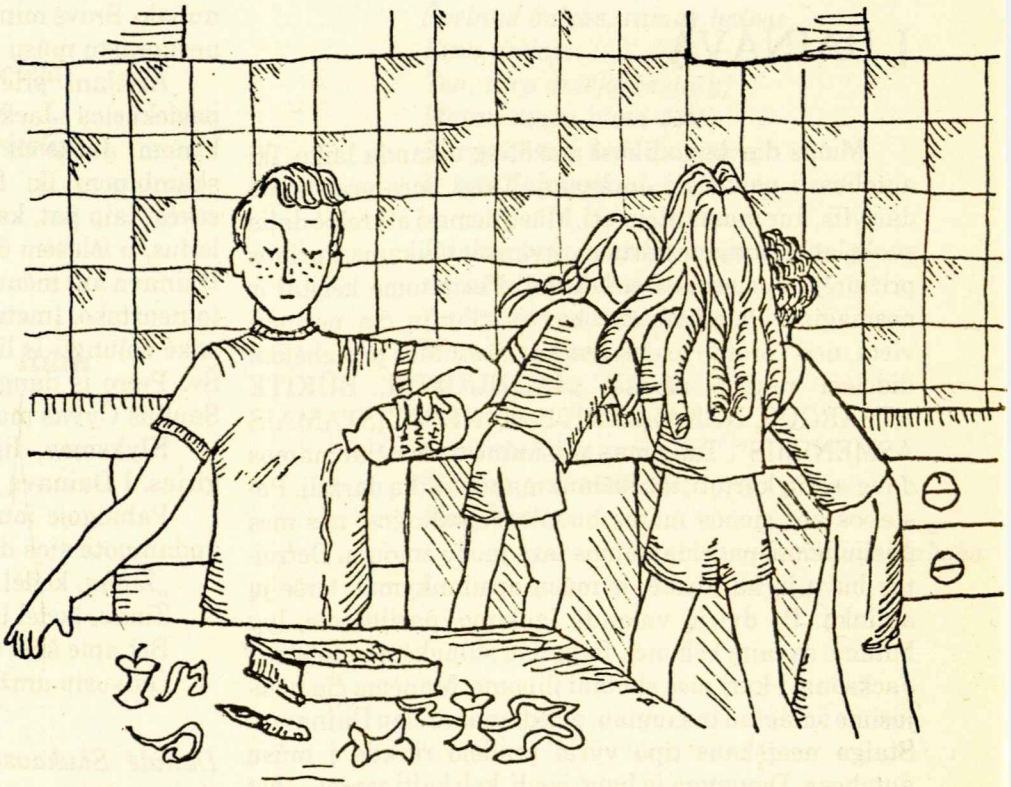

Birutė ir Danutė yra seserys. Kitoj pusėj gatvės stovi didelis namas, kurį jos vadina „Užburta Karalyste“. Ten atsikelia šeima. Jos susidraugauja su tos šeimos vaikais, Laima ir Liūtauru. Viename namo bokšte dedasi keisti dalykai. Šviesos dega, girdisi keisti garsai.

Vieną dieną jie užlipa į palėpę ir ten randa fotografijų albumą ir kareivio švarką. Pasirodo, kad tame name yra gyvenęs toks ponas Simmons. Vėliau vaikai sužino, kad jisai buvo dailininkas ir kad jo visi paveikslai yra dingę. Paskui jie randa užkaltą kambarį, kuriame už sienos paveikslai buvo paslėpti. Viename paveiksle buvo nutapyti ponas Simmons, kaimynė panelė Pickford, ir jos sesuo.

Paaiškėjo, kad jeigu pono Simmons testamentas nebus atrastas, paveikslus paveldėtų ponia Enright. Be galo sunkiai ieškodami, vaikai rado testamentą. Ir sužinojo, kad paveikslai tenka panelei Pickford. Panelė Pickford padovanoja mergaitėms tą paveikslą, kuriame yra atvaizduotas ponas Simmons, ji pati ir jos sesuo, sakydama: „Kad tik jūsų draugystė nepasibaigtų taip liūdnai kaip mūsų“.

Labiausiai man patiko Danutės galvojimo būdas, jos labai gera vaizduotė. Pavyzdžiui, ji Birutei ir Laimai paaiškina kaip žmonės iš tikrųjų susižino kalbėdami telefonu:

— Kai kalbame, iš burnos išeina žmodžiai.

— Žmodžiai?! — suprunkštė Laima. Danutė juokingai susimaišė, ji pagalvojo.

— Taip, žmodžiai, — rimtai pakartojo Danutė. — Jie yra nematomi. Žmodžiai keliauja iš burnos į ausį. Jie greitai pavargsta ir užmiega, todėl mūsų balso toli negirdėti...

Birutė griebė sau už ausų. Norėjo sugauti užmigusį žodį. Laima žiūrėjo į ją nustebusi. Ji dar nebuvo pripratusi prie savo naujų draugių.

O Danutė toliau dėstė savo mintis:

— Vielose yra upeliai. Jais gali plaukti žmodžiai. Kai žmodžiai patenka į vielą, jie gali labai toli nukeliauti. Todėl žmonės gali iš tolo telefonais susikalbėti. Jų žmodžiai iš telefonų ragelių patenka į vielas. (p. 29)

Taip pat labai smagu skaityti juokingas vietas, kurių knygoje gan daug. Mano mėgiamiausia yra knygos gale, kai vaikai norėdami atsidėkoti panelei Pickford už jiems padovanotą paveikslą iškepa jai obuolinį pyragą. Į jį prideda ne tik cinamono, cukraus ir druskos, bet ir oregano, lauro lapelių, gvazdikų, visokių pipirų, ir dar įpila acto.

Malonu knygą skaityti dėl jos įtampos. Kai vaikai užlipa į senojo bokšto palėpę, kur jie yra girdėję keistus garsus ir matę degančias šviesas, įtampa yra aukščiausia, nes nežinia ką jie ten ras ir kas jiems gali atsitikti.

Bet knygos trūkumas, mano nuomone, yra kai kurie nelogiški išsprendimai, kuriais sunku tikėti. Pavyzdžiui, vaikai nueina į miesto centro biblioteką ir ten jiems leidžia skaityti labai senus laikraščius — bent iliustracijoje (p. 69) jie parodyti neįrišti, neapsaugoti jokia plastika. Ar taip lengva bet kam prieiti prie labai seniai atspausdintų laikraščių ir ar jie nebūtų sutrupėję į gabaliukus, jeigu jie yra buvę palaidai laikyti? Taip pat sunku tikėti, kad vaikai taip greitai ir lengvai suranda žinią apie poną Simmons viename iš laikraščių, kai galbūt iš tikrųjų jiems būtų reikėję peržiūrėti baisybę to laikraščio numerių, ypač kadangi tai dienraštis. Kokie yra tikri šansai rasti kokiame nors dienraščio numeryje aprašytą žmogų prieš daugybę metų, kai jis dar buvo gyvas? (Mano nusiskundimas apie visas lietuviškas vaikų knygas yra, kad dažnai svarbūs įvykiai tik per daug greitai atsitinka, nėra kaip reikiant paruošti.) Nelogiškas yra ir vaikų sumanymas išgalvoti šv. Antano Draugiją, kad tada jie galėtų rinkti aukas ir tuo pačiu metu apklausinėti žmones ar jie pažino ponią Enright ar poną Simmons. Bent šiais laikais niekas neduotų aukų, jeigu tie kurie renka neturi identifikacijos, o ypač jeigu jie yra vaikai.

Nenoriu būti MCP, bet man atrodo, kad knyga diskriminuoja prieš Liūtaurą. Visą paslaptį išaiškina trys mergaitės. Nors Liūtauras vyresnis už mergaites, jis pasirodo nelabai gudrus, o tuo tarpu mergaitės daro visas išvadas. Liūtauras lieka neįjungtas į visą įdomumą. Betgi iš tikrųjų jis labai daug prisideda prie paslapties išaiškinimo, nes jis iškala skylę sienoje už kurios yra paslėpti pono Simmons paveikslai. Atrodo, kad Liūtauras yra tik „handyman". Taip pat, kai kurie įvykiai yra knygoje nereikalingi, kaip pavyzdžiui Birutės ir Danutės sesers Jūratės rečitalis. Vaikai ten išdykauja su šokoladu. Bet abudu dalykai paskiau knygoje nenaudojami ir tik atkrenta.

Senojo Bokšto Paslaptį rekomenduočiau vaikams iki 10 metų, o vyresniems jau ne taip labai, nebent jiems ją užduoda perskaityti mokykloje tam, kad atpasakotų. Palyginus šią knygą su Franklin Dixon *Hardy Boys* serija ir Donald Sobol *Encyclopedia Brown* joje šiek tiek trūksta logikos. Jeigu autorė planuoja rašyti daugiau knygų, ji gal galėtų labiau logiškai sustatyti detales. Bet knyga įdomi, nes pilna įtampos ir humoro. Tai geriausia lietuviška knyga jaunesnio amžiaus vaikams, kurią aš esu skaitęs.

Gytis Liulevičius

Senojo bokšto paslaptis. Parašė ir iliustravo *Mirga Girniuvienė.* Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba. Spausdino M. Morkūno spaustuvė Čikagoje 1978 m. 150 p.

Gytis Liulevičius priklauso Prano Dielininkaičio moksleivių ateitininkų kuopai Čikagoje.

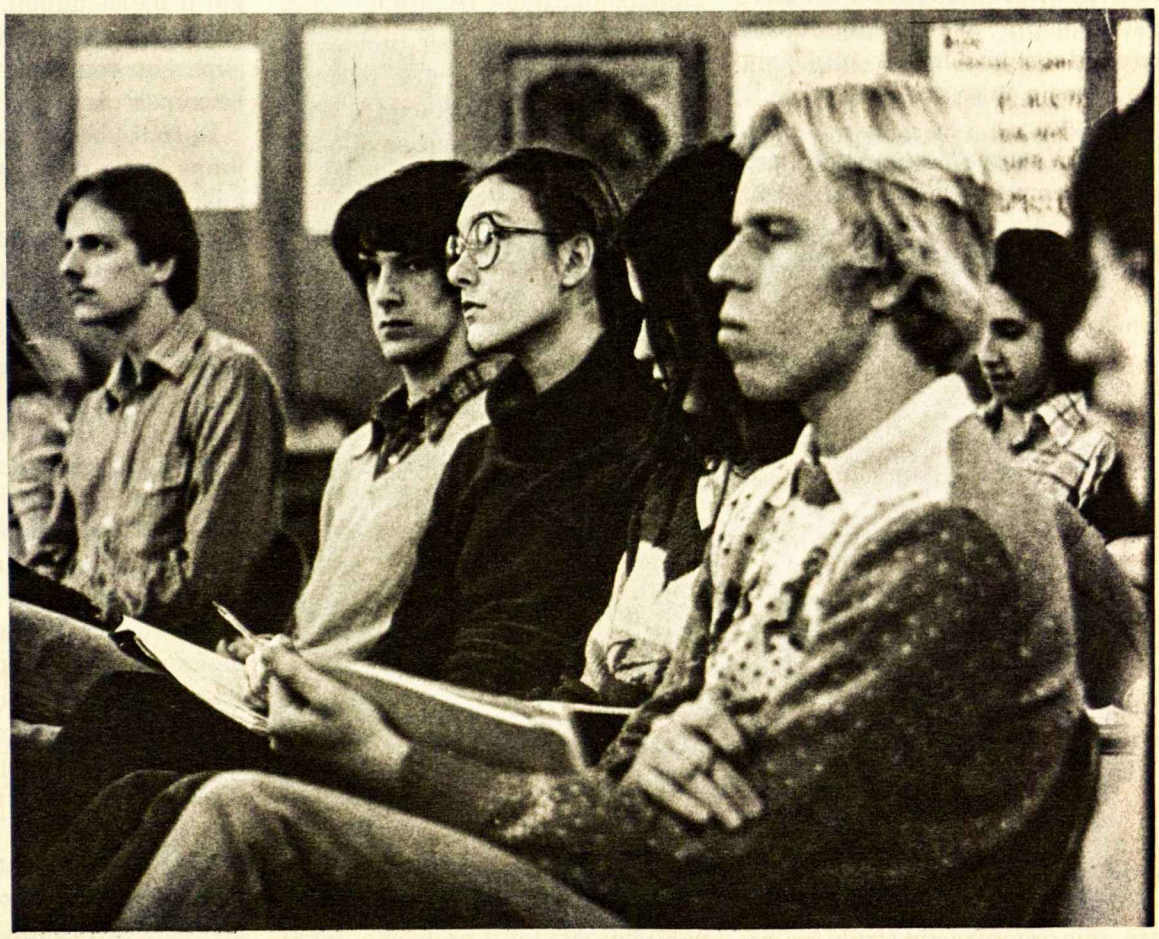

Moksleiviai (iš kairės) P. Klimas, A. Pemkus, D. Garūnaitė, D. Tamošiūnaitė ir G. Grušas klausosi paskaitos Moksleivių ateitininkų Žiemos kursuose Dainavoje.

Veikla

KĄ ŠĮMET VEIKĖ Chicagos studentai

Šis Chicagos studentų ateitininkų draugovės pranešimas susidaro iš trijų dalių: veiklos apibūdinimas, ateities planai bei kritiškas veiklos įvertinimas. Trečioji dalis — mano asmeniška nuomonė.

1978—79 metų Chicagos draugovės valdyba savo pareigas jau perėmė po rinkimų gegužės mėnesį. Valdyba: R. Kubiliūtė — pirm., J. Kuprys — vicepirm., D. Saliklytė — sekretorė, V. Underys — iždininkas, I. Pranckevičiūtė, L. Bradūnaitė, A. Alšėnas — nariai. Kun. dr. K. Trimakas yra mūsų dvasios vadas.

Birželio mėn. mūsų draugovė buvo atstovaujama sendraugių ruošiamam Baisiojo birželio minėjime. Programoje dalyvavo mūsų narė D. Markelytė.

SAS Vasaros stovykloje mes vadovavome susikaupimo vakarui.

„Ateities" baliui ir Chicagos ateitininkų Kūčioms puošėme salę.

Jaunimo Centrui paremti vakarienėje dalyvavo du valdybos nariai.

Susirinkimai:

Rugsėjo mėn. — Kun. St. Yla vadovavo pokalbiui apie šeimos tradicijas. Tai buvo su jo knyga „Šeimos Tradicijos" supažindinimo savaitgalis.

Lapkričio mėn. — išklausėme ir diskutavome dr. J. Girniaus „Idealo ir Laiko" knygos ištraukas, skaitomas Ateitininkų Federacijos Studentų ateitininkų komisijos narių.

Gruodžio mėn. — Punsko lietuvius Suvalkų Trikampyje apibūdino dukart ten buvęs studentas ateitininkas A. Žygas.

Sausio mėn. — išklausėme komentarų apie organizacijų struktūrą bei problemas iš tos mokslo šakos daktaranto kun. J. Šarausko.

Vasario mėn. — A. Liulevičienė nagrinėjo religijos temą, išryškėjančią įvairiose literatūros šakose: epuose, romanuose, eilėraščiuose.

Ateities planai

Kovo 24—25 d. tie mūsų draugovės nariai, kurie gali, vyks į SAS pavasario kursus Dainavoje. Tema: rusifikacija.

Kovo 31—balandžio 1 d. draugovė ruoš krikščioniško atsinaujinimo savaitgalį.

Šiais metais esame palietę įvairias sritis: šeimą ir jos tradicijas, inteligentiškumą, lietuvybės išlaikymą svetur (Punske), organizacijų struktūrą bei problemas. SAS pavasario kursuose pasisemsime žinių apie rusifikaciją, o krikščioniško atsinaujinimo savaitgalio metu pasiruošime šv. Velykoms.

Draugovės veiklumas

Draugovės nariai labai remia mūsų veiklą tuo atžvilgiu, kad gausiai ateina į mūsų susirinkimus, dažnai net 30 narių (iš 50 aktyvesnių mūsų sąrašuose — tai laikomas geras nuošimtis).

Du iš mūsų narių šiais metais prisidėjo prie susirinkimų, kaip prelegentai ar programos vedėjai: Arvydas Žygas ir Petras Kisielius, jr. Tai teigimas, kad mūsų nariai moka ir gali prisidėti prie mūsų veiklos.

Problemos ir kritiškas žvilgsnis į mūsų veiklą

Mūsų draugovės narių veiklumas gan dažnai prasideda ir baigiasi susirinkimuose. Draugovės valdybai iškylanti problema, tai retas draugovės narių pasisakymas apie mūsų pastangas (angliškai vadinamas „feedback"). Gerai, kad Ateitininkų Federacijos komisija ir SAS Centro valdyba pateikia mums metų planus-temas. Tačiau, draugovės valdybai sunku paruošti prasmingą metų planą, kad susilauktų narių dėmesio ir aktyvaus dalyvavimo. Taip pat stengiamės rinkti tokią programą, kuri tiktų mūsų draugovei ir kuri liktų dalyvių ir narių mintyse. Ypatinga šios valdybos padėka tenka kun. dr. K. Trimakui, kuris savo rūpesčiu ir idėjomis davė mūsų veiklai kartais labai reikalingos paramos.

Priedas

Vertybių skalėje valdyba ir nariai, gal ir pateisinamai, dažnai pastato mokslus ir gal net kitus asmeniškus įsipareigojimus prieš mūsų veiklą bei rūpesčius.

Dažnai besikartojąs pasikalbėjimas liečia mūsų universitetą baigusius ar vedusius narius. Jie dažniausiai atitolsta nuo mūsų veiklos, bet tuo pačiu jie retai kada tuoj pat įsijungia į sendraugių eiles. Kaip viena ištekėjusi narė man vieną kartą sakė: „Mūsų problemos ir rūpesčiai jau ne visai tie patys, kaip jūsų". Gal apsimokėtų vėl panagrinėti Kongrese iškeltas mintis šiuo klausimu.

Šis gal kiek pesimistiškas žvilgsnis į mūsų draugovės veiklą, tikiuosi, sukels gal šiokį tokį sąžinės graužimą tų narių, kurie neužtenkamai skyrė laiko mūsų veiklai. Vienas mūsų paskaitininkų kaip tik paminėjo, kad problemų ignoravimas niekam nepadės.

Draugovė, palyginus su kitomis, yra gana aktyvi, turbūt gal net didžiausia Studentų Ateitininkų Sąjungoje. Tačiau reikia ne tik tuo gėrėtis, bet ir rūpintis veiklos intensyvumu ir kokybe.

R. Kubiliūtė

TRUMPAI

MOKSLEIVIAI

Neringos stovyklavietėje, Vermont, JAV, moksleivių ateitininkų stovykla ruošiama rugpiūčio 12—24 d. Priimami ateitininkai ir neateitininkai 14—19 m. amžiaus.

New Yorko moksleivių ateitininkų kuopa pradėjo smarkiai veikti. Paulius Gudelis yra kuopos pirmininkas.

New Yorke šį rudenį atsikūrė jaunesnieji ateitininkai. Su jaunučiais ir jauniais dirba Liūda Gudelienė, kuopos globėja, ir studentė Eglė Zikaraitė.

STUDENTAI

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese stovyklos metu Europoje bus ruošiamas ateitininkų studentų bendro pasitarimo suvažiavimas.

Priešstovyklinės tautosakos savaitė planuojama studentams ateitininkams rugpiūčio 19—25 d. Algonquin Provincijos parke. Planuojama gyventi gamtoje, susipažinti su lietuvių tautosaka, surengti Joninių vakarą, gal suvaidinti Žalgirio mūšį ir kt.

Studentų ateitininkų vasaros stovykla planuojama rugpiūčio 24—rugsėjo 3 d. Rotary Sunshine stovyklavietėje prie Rochester, N.Y., JAV.

„*Ateities*" redakcijai rekomendavus, Jonui Kupriui, Linui Sidriui ir Sauliui Kupriui buvo paskirtos Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Daužvardžio Fondo premijos. Kiti to fondo premijų laimėtojai: O. Barškėtytė, M. Dambriūnaitė, G. Damušytė, K. Paréštytė, A. Regis, R. Šiulytė, V. Dundzila, L. Kojelis, L. Meilus, R. Vilkaitė, R. Rupinskaitė, K. Žilinskas ir A. Jokubaitytė.

SENDRAUGIAI

Sendraugių stovykla „Dainavoje" šįmet tęsis pilnas dvi savaites. Prasidės liepos 22 ir baigsis rugpiūčio 5 d. Registruotis galima dviem arba vienai savaitei. Šios stovyklos metu bus pravesti moksleivių ir jaunučių kuopų globėjų ir vadovų kursai (liepos 27 ir 28 arba 28 ir 29 dienomis — galutinai nenustatyta). Šiuose kursuose rengėjai norėtų matyti galimai didesnį skaičių dalyvių, todėl prašytų pasisakyti, kuri iš šių dviejų datų būtų priimtinesnė. Dėl informacijos ir registracijos prašoma kreiptis: Vyt. Šoliūnas, 115 Stephen St., Lemont, IL 60439 arba telefonu (312-257-2175 darbo metu, 312-257-6739 vakaro valandom).

Mirties angelas kelionei į amžinybę pakvietė visą eilę mums brangių asmenų. Jų artimiesiems „Ateities" redakcija reiškia gilią užuojautą. Po ilgos ir sunkios ligos mirė M. Boguta. Reiškiame užuojautą jo sūnui Jonui Bogutai (buvusiam Studentų Ateitininkų Sąjungos pirmininkui) ir dukterims: poetei Vitalijai Bogutaitei-Keblienei, pianistei Nijolei Dėdinienei ir muzikei Birutei Matulionienei. Chicagoje po sniego audros širdies priepuolio ištiktas mirė inž. Petras Kubilius. Jis daugelį metų su žmona mokyt. Karolina buvo nepamainomi Pr. Dielininkaičio kuopos veiklos rėmėjai. Reiškiame užuojautą visai šeimai, ypač Dielininkaičio kuopos nariui Linui Kubiliui ir Chicagaos studentų ateitininkų draugovės pirmininkei Ramunei Kubiliūtei. Po ilgos ligos Cicero mieste mirė dailininkas Juozas Pautienius. Užuojautą reiškiame poetei Teresei Pautieniūtei-Bogutienei ir „Giedros" korporacijos narei Stasei Pautienienei. Širdis nustojo plakti Emilijai Paliokienei, buvusiai „Giedros" korporacijos pirmininkei, veiklaus sendraugio dr. Balio Palioko žmonai. Indrės Tijūnėlienės ir dr. Austės Vygantienės mamytei. New Yorke mirė veiklus sendraugis dr. B. Radzivanas. Clevelande nužudytas jaunas studentas Algis Trimakas, „Ateities" redaktoriaus kun. Kęstučio Trimako brolėnas. New Yorke mirė Jonas Tutinas, veiklaus ateitininko Petro Tutino tėvelis. Prie Ramiojo Vandenyno mirė dr. Grigas Valančius, Los Angeles veiklios ateitininkės Dalilės Polikaitienės tėvelis. Visiems mirusiųjų artimiesiems reiškiame gilią užuojautą liudesio valandoje.

New Yorko Marijos Pečkauskaitės kuopos jaunučiai ir jauniai su pačių pasigamintais šiaudinukais 1978 m. gruodžio mėn. Kairėje — p. P. Sidienė, kuri moko jaunučius šio liaudies meno.

Laiškai

Dėkinga už dail. T. Valiaus paminėjimą

Esu nepaprastai dėkinga už taip gražiaipaminėtą *Ateityje* mano a.a. brolį Telesforą Valių (1979, 1 nr., 10—13 psl.). Skaičiau keletą kartų, sklaidžiau taip mielus puslapius. Man atrodo, kad darbai labai gerai atspausdinti, puikus popierius.

Be galo taikliai paminėtas ir tėv. Andriekus šalia Telesforo. Juk jis buvo be galo artimas jo draugas, jo knygų iliustratorius ir tikriausiai turėjo giliai pergyventi jo eilėraščius prieš iliustruodamas. Tikra jie labai tiko būti patalpinti šalia vienas kito.

Aš, nebežinodama kaip atsidėkoti, pasiunčiau *Ateičiai* kuklią auką.

V. Čepaitienė,
Chicaga, Ill., JAV

Siunčiu Jums rašinį

Siunčiu Jums vieną savo rašinį. Jei jis būtų tinkamas ir rastumėt vietos *Ateityje*, prašau atspausdinti.

Bagiant, noriu palinkėti sėkmės tęsti nuostabų darbą!!

Raminta Pemkutė,
Sleepy Hollow, Ill., JAV

Dėmesys JAV rytams ir Neringai

Ačiū už suteiktą vietą *Ateityje* (1978, 9 nr.) Neringos stovyklai ir rytiniam JAV pakraščiui. Atrodo, kad daug gero iš to bus.

Danutė Norvilaitė
Brooklyn, N.Y., JAV

Gruodžio „Ateitis"

Ateitis, 1978 m., gruodžio nr. Vėl vienerių metų savo komplektą „Ateitis" užbaigia gaiviu ir dinamišku numeriu. Čia ir vedamųjų aktualijos, ir jauno Lenkijos kataliko lietuvio prisiminimai ir nusiteikimai, ir ateitininkų misija penkių dimensijų perspektyvoje, ir ieškojimas Dievo karalystės kasdienybėje, ir rašytojo pasisakymas apie rašymą ir save, ir poetas Henrikas Nagys pas Clevelando ateitininkus, ir ateitininkiškojo inteligentiškumo puoselėjimas, ir studentų stovykla, ir idealus studentas, ir poezija, ir proza, ir ateitininkiškos veiklos spalvingoji kronika, ir žurnalo puslapių skoningos puošmenos — nuotraukos ir piešiniai.

Draugo kultūr. priedas
1979 m. gruodžio 24 d.

Ar norite dalyvauti jaunimo kongreso studijų dienose?

Ketvirtasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas vyksta šią vasarą Europoje. Nuo liepos 19—27 dienos Altenberge (netoli Bonnos) vyksta Kongreso studijų dienos. Jose praeityje teisę dalyvauti turėjo rinkti jaunimo atstovai iš 12 kraštų. Tokių atstovų iš viso yra 120. Šį kartą parinkta didesnė patalpa, kad galėtų daugiau jaunimo dalyvauti studijų dienose. Nerinktieji studijų dienų dalyviai būtų laikomi *stebėtojais* ir dalyvautų visoje studijų dienų programoje. Vienintelis skirtumas, kad jie neturėtų balso atstovų suvažiavimo sesijose. Stebėtojai taipogi užsimoka patys už studijų dienas — viso apie US $160.

Stebėtojus nutarta šį kartą turėti studijų dienose tam, kad būtų proga jaunimui, norinčiam dalyvauti rimčiausioje Kongreso dalyje, prie jos prisidėti. Tokiu būdu šiek tiek „atidaromos" studijų dienos. Šioje Kongreso dalyje daromi svarbiausi nutarimai, kurie nulems sekančių 4—5 metų jaunimo sąjungos veiklą ir išrinks naują PLJS valdybą bei nutars, kur ir kada bus sekantis PL Jaunimo Kongresas.

Norintys tapti stebėtojais, turi būti jaunimas tarpe 18—35 m. amžiaus; turi dalyvauti pilnoje studijų dienų programoje ir laikytis jos taisyklių. Stebėtojai prašomi registruotis jau dabar PLJS Valdyboj: 225 Glenlake Ave., Apt. 2104, Toronto, Ont. Canada M6P 1G2. Registruotis iki gegužės mėnesio 1 d. Būtų naudinga, kad, norintis tapti stebėtoju, prie savo laiško prijungtų kartu savo krašto LJS rekomendaciją. Taip pat prašomas pareikšti, kaip galėtų prisidėti prie studijų dienų. PLJS Valdyba visiems, pateikusiems prašymus būti stebėtojais, praneš iki gegužės mėnesio galo, ar yra vietos studijų dienose. Aišku, bus pranešta daug anksčiau, jei vietos anksčiau užsipildys.

Stebėtojai turėtų ruoštis dalyvauti studijų dienose kartu su savo krašto išrinktais atstovais, dalyvaudami jų posėdžiuose bei suvažiavimuose, kurie turėtų vykti kiekviename krašte prieš Kongresą. Stebėtojai taip pat registruojasi per savo krašto registracijos komisiją kaip atstovai (ant atstovo blankų), įrodžius registracijos komisijai, kad jau garantuotai turi vietą studijų dienose.

PLJS Valdyba

Numeris dr. Zigmo Kungio atiminimui

Šis „Ateities" numeris yra skiriamas dr. Zigmo Kungio atminimui. Prie numerio išleidimo aukomis prisidėjo: dr. K. G. Ambrozaitis — 50 dol., dr. P. Kisielius — 100 dol., dr. Vyt. Majauskas — 25 dol., kun. P. Patlaba — 20 dol., dr. A. Razma — 50 dol., dr. G. Sidrienė — 20 dol., dr. A. Šimkienė — 25 dol., dr. A. Šležas — 50 dol., dail. A. Sutkuvienė — 50 dol., dr. Vyt. Vygantas — 100 dol.

Atsiųsta paminėti

Vincas Pietaris. ALGIMANTAS. Istorinė apysaka. Pirma ir antra dalis. Penktas leidimas. 1978. Išleido Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidykla. Įvade rašoma: „(ši 1900—1902 metais parašyta) Vinco Pietario apysaka pirmą kartą buvo išleista ne Lietuvoje, bet Amerikoje — 1904 metais Shenandoah, PA, mieste... Labai apgailestaujame, kad, kai 1973 metais Lietuvoje buvo išleisti Vinco Pietario raštai, tai *Algimantas* į jų rinkinį nepateko už „tendencingą" istorinių įvykių traktavimą..."

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA, No. 22, 23. Redaguoja kun. Kazimieras Pugevičius. Leidžia Kunigų Vienybė. Šiuose numeriuose: atviras laiškas Lietuvos KP CK, Tauragnų bažnyčios statyba, Šalčiaus teismas, laiškas kardinolams Samore ir Slipij, Lapienio laiškas Brežnevui, kunigo Zdebskio gynimas, ir daug kitų svarbių dokumentų. Paskutiniame viršelio puslapyje Lietuvos žemėlapyje pažymėtos numeryje minimos vietos.

Federacijos vado ir kontrolės komisijos rinkimai

1979 m. vasario mėn. 21 d. Ateitininkų Federacijos Valdyba paskelbė Federacijos Vado ir Kontrolės Komisijos rinkimus. Rinkimams pravesti yra pakviesta Vyriausia Rinkimų Komisija (VRK-ja), kurią sudaro Jonas Valukonis, pirmininkas (15401 Florence Cir., Huntington Beach, California, 92647), Dalilė Polikaitienė, sekretorė, Ignas Medziukas, iždininkas, Elena Bandžiulytė ir Vincas Kazlauskas, nariai.

Vyriausia Rinkimų Komisija skelbia sekančią Federacijos Vado ir Kontrolės Komisijos rinkimų tvarką: 1. Pagal Ateitininkų Federacijos korespondencinių rinkimų nuostatus Federacijos Vadas ir Kontrolės Komisija (3 nariai) penkių metų kadencijai yra renkami visų ateitininkų tiesioginiu, slaptu, korespondenciniu būdu. Federacijos Vadu ir Kontrolės Komisijos nariu gali būti kiekvienas ateitininkas. 2. Balsuoti gali visi ateitininkai, kurie turi teisę rinkti MAS, SAS ir ASS padalinių vadovybes. 3. VRK-ja prašo padalinių vadovybes sudaryti bendrus balsuotojų sąrašus ir iki gegužės mėn. 15 d. atsiųsti VRK-jai. Registracijai reikalingas ateitininko vardas, pavardė ir pilnas adresas. Ateitininkai, nepriklausą jokiam padaliniui, registruojasi tiesioginiai VRK-je. Balsuotojų sąrašai bus tikrinami iki gegužės mėn. 30 d.

3. Kandidatų siūlymas. Penki balsuotojai gali siūlyti vieną kandidatą į Federacijos Vadus ir tris kandidatus į Kontrolės Komisiją. Siūlant reikia nurodyti kandidato vardą ir pavardę, adresą ir pridėti raštu sutikimą kandidatuoti. Siūlytojai turi pasirašyti nurodydami savo adresus. Pasiūlymą reikia pristatyti VRK-jai iki gegužės mėn. 30 d. Kandidatų pasiūlymuose trūkumams pašalinti ir bendram kandidatų sąrašui sudaryti yra numatytas laikas iki birželio mėn. 12 d.

5. Balsavimas. Balsavimo vokai su kandidatų sąrašais bus siunčiami paštu iki liepos mėn. 1 d. Balsavimo laikas ir tvarka bus nurodyti balsavimo lapelyje. 6. Skundus dėl balsavimo netikslumų Federacijos Valdybai per VRK-ją galima paduoti iki rugpjūčio mėn. 20 d. Federacijos Valdyba skundus išsprendžia per 10 dienų juos gavusi. 7. Rinkimų rezultatus VRK-ja paskelbs rugsėjo mėn. 15 d. Kviečiame visus ateitininkus atlikti savo organizacinę pareigą ir gausiai dalyvauti rinkimuose.

Ateitininkų Federacijos Vyriausia Rinkimų Komisija

ALp(LKA)1786
1979, Nr.4

90. 725. 262